POŠTARINA U GOTOVU. CIJENA 3 DI

OBITELJ

BR. 4

KNJIŽEVNI SUSRETI

Mate Ujević: HRVATSKA KNJIŽEVNOST, pregled hrvatskih pisaca i knjiga, sa slikama, Zagreb 1931., str. 208., 15 Din, uvezano 25 Din. — Među knjigama za ovu godinu izdalo je Jeronimsko Književno Društvo i pregled hrvatske književnosti od Mate Ujevića, autora romana »Mladost Tome Ivića«. U knjizi je prikazana sva hrvatska književnost od prvih početaka do najnovijih vremena. U uvodu u knjigu raspravlja na nekoliko stranica o samoj književnosti, vječnoj svrsi, oblicima i dijelovima, ukoliko je ona ovisna o cijeloj umjetnosti, čiji je sastavni dio. Nakon toga prelazi g. Ujević na sam pregled literature i počinje od prvih početaka. Razdijelivši je već u uvodu na narodnu i umjetnu pisac najprije govori o narodnoj kao o temelju, na kome se razvila i umjetna, da zatim prijeđe na umjetnu počevši s Dubrovnikom i trubadurstvom. Knjiga obrađuje pregledno svu našu stariju književnost, a razdijeljena je na pojedine odsjeke po stoljećima, epohama ili književnim grupacijama. Prije svakog odsjeka iznesene su kulturne i političke karakteristike onoga doba. Tako je osobito dobro prikazano Ilirsko i apsolutističko doba, kojemu je preteča romantika i koje je udarilo temelje našoj novijoj književnosti. Iz ilirskih budnica i romantičnih spjevova o ilirstvu, s kojim se za kratko vrijeme definitivno obračunalo, razvio se prvi naš pravi liričar onoga doba Stanko Vraz. Nakon te ere romantike, koja zapravo i nije bila prava romantika, jer joj je manjkao zamah romantičara i njihova grandioznost, došao je realizam s naturalizmom, oboje nesposobno da utisne dublje svoj pečat na našoj književnoj povijesti. Do tih vremena pisac je bio opširan prikazujući epohu sa svim njenim karakteristikama i razlozima, koji su doveli do nje, te posljedicama, koje su slijedile iza nje, polažući pažnju osobito na političku i socijalnu pozadinu kao dva faktora, od kojih je zavisila sva naša kultura. Prikazujući novije pisce pisac postaje sve fragmentarniji i kraći, da konačno kod suvremene književnosti samo letimično preleti preko pojedinih pisaca ističući samo najvažnije, što su stvorili, i ne zadržavajući se na detaljima. Razlog je tome, što je autor nastojao dati sliku cijele naše književnosti, a ne samo najnovijih stremljenja, koja su toliko kaotična, da se u njima još vrlo teško orijentirati.

»Hrv ska književnost« je knjiga,
koja bro doći svima onima, koji
ri ruci pregled književ-
gu uvijek snaći u za-
m prilikama današ-
dina knjiga, koja
književnost sve
ledno i na
atiti svatko, tko ima bar malo znanja o književnosti. U nekoliko kratkih fragmenata pisac je obradio i dvije filijale naše književnosti, inače slabo poznate kod nas, a to je književnost Bunjevaca i Gradišćanskih Hrvata. Knjiga je opremljena s naslovnom stranicom od Zdenke Sertićeve i puno ilustracija u tekstu, pa će dobro doći svakoj knjižnici. I. K.

Opaska urednika. Ujevićeva »Hrvatska književnost« izazvala je u cijeloj našoj javnosti, koju zanima knjiga uopće, veliku pažnju. O toj se od novih jeronimskih knjiga najviše govori. Na nju se naravski digla i velika prašina s one strane, koja ne voli, da se o svim književnicima pravedno piše, nego svojata pravo na književnost samo za izvjesne književne struje. Ujevićeva knjiga je postavila na pravo mjesto i one pisce, koji dosada nisu bili priznavani. U nekim književničkim redovima vlada želja, da monopoliziraju književnost. Budući da se Ujevićeva knjiga usudila mrsiti takve račune, diže se na nju kuka i motika. Časopis »Savremenik« iznio je žučljiv napadaj protiv te knjige. No dnevnik »Hrvatska Straža« je na taj napadaj u broju 14. siječnja dostojno odgovorila. Sve to dokazuje, kako je Ujevićeva knjiga doista došla u dobar čas.

Knjige DRUŠTVA SV. MOHORA ZA ISTRU. U Trstu postoji Društvo sv. Mohora, koje izdaje knjige za istarske Hrvate, te su to još jedine hrvatske knjige u tim krajevima. Za god. 1932. izašle su ove tri knjige:

1. Danica, koledar za god. 1932. VIII. godište, 160 stranica. Sadržaj čini vrlo lijep izbor pripovijesti, pjesama, članaka i slika, te se ovaj kalendar može postaviti u red najboljih hrvatskih kalendara. Osim zagrebačke jeronimske »Danice« izlazi dakle još i »Danica« u Trstu, a i treća »Danica« u Subotici za bunjevačke Hrvate. Sve te tri »Danice« sjaju hrvatskom narodu jednim svijetlom prosvjete i vjere.

2. Izabrane pripovijetke. To je knjiga od 112 stranica, u kojoj su izašle ove pripovijesti: »Naša bakica« od Vjenceslava Novaka, »Jezero« od Narcisa Jenka i »Trnova Ružica« od Perraulta u prijevodu Luke Perinića. Sve te tri pripovijesti su i kod nas dosta poznate.

3. »Idimo za Isusom«, kršćanski nauk, sastavio Ivan Pavić. To je vrlo simpatična knjižica na 96 stranica te će istarskim kućama vrlo dobro doći u današnjim prilikama.

Sve tri knjige mogu se dobiti i preko Jeronimskoga Književnoga Društva za 25 dinara.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

Na želju mnogih nastavljamo i u ovom godištu s ovom rubrikom, koju smo bili u zadnje vrijeme napustili. I ovom prilikom ističemo njenu pravu svrhu. Ona treba da iznosi takva pitanja, koja su od općenitijeg zanimanja, pitanja, koja izazivaju odgovore od općenitijeg interesa. Ne smiju to biti pitanja lične naravi, pitanja koja graniče s oglasima, a pogotovu ne smiju ni pitanja ni odgovori biti dugi. Neka pitanja i odgovori odgovaraju karakteru lista i onom, što doista može zanimati velik dio čitatelja. Ne ćemo nipošto donositi takva pitanja i odgovore, za koje uredništvo ne bi znalo, od koga dolaze.

PITANJA

1. **Treba li i žena da zarađuje?** Udala sam se kao učiteljica, no ostala sam u službi. Otkako imam dijete, osjećam svu težinu majke, koja mora ostaviti preko dana dijete tuđoj brizi, i svu težinu kućanice, koja radeći drugdje, da zarađuje zajedno s mužem za kućanstvo, ne može da sama vodi brigu o domaćem ognjištu. Ne ogrješujemo li se sve mi žene o svoju obitelj i djecu idući za zaradom jednako kao i muževi naši, a djeca i obitelj trebaju možda više nas i naše njege nego li ono male zarade, što smo je kadre zaslužiti? Zora.

2. **Novčana kriza.** Mi na selu jače osjećamo novčanu krizu nego li stanovnici gradova. Imamo doduše što jesti, ali sve nam drugo manjka. Najgore je, što selo, koje je ionako dosad malo kupovalo knjiga i novina, danas sve da i hoće, još manje može na to da misli. A mislimo li na to, kakva nas duhovna kriza čeka iza ove novčane? Jedino dobro štivo moglo bi je predusresti. Ja bih ga eto htio u svome selu raširiti, danas više nego ikad, jer je potrebnije nego ikad. Moram iz svoga plaćati i za druge. Ali i to ima svoju granicu. Što dakle da se čini? Kapelan.

3. **Nezavisnost žene od muža.** Ovog se proljeća udajem. Moja udana prijateljica, koja baš nije najsretnija u braku, misli, da je tom njenu položaju krivo, što ju je muž učinio previše zavisnom o sebi. Zato mi veli, da za vremena osiguram svoju nezavisnost u braku. Ne znam, što druge čitateljice »Obitelji« o tome misle. Zaručnica.

Slika na omotu:

Bratac i seka iz Cerne

Uljena slika kao prva nagrada natječaja dječjih slika. Nasl. A. Sergejev

nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed
nzorcij Jeronimskih časopisa. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji,
ave „Obitelji“: Zagreb. Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obi-
rodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

BROJ 4 **OBITELJ** GOD IV

U ZAGREBU 24 SIJEČNJA 1932

MAMA ČEKA

NAPISAO IVO KOZARČANIN

Jedna je mokra, velika pahulja pala na prozor. Staklo se, prevučeno tankom maglicom, orosilo blistavom suzom. Nju je ugrijao mamin dah i ona se lagano spustila niz okvir.

Mama je čekala.

Ona je privukla stolicu do prozora i naslonila glavu među dlanove. Napolju je padao mek, mokar snijeg, koji je tiho pokrivao dvorište i ulicu. U sobi je bilo tamno i tužno. Živjela je samo ura, koja je zamišljena brojila nevidljive sate. U peći je gorjela vatra modrim i rumenim plamenovima, koji su igrali po tamnom zidu. Čulo se, kako turobno cvili vlažna cjepanica i plamen polako liže stijene.

Mama je čekala mene.

Netko je udario dvorišnom kapijom. Zarežao je pas i koraci su pošli uz basamake.

Mama je ustala.

Koraci su umukli. Vrata udariše jače nego obično. Sigurno ih je povukla ruka, koja je bila srdita, jer je u tami i mećavi nekuda zabludjela.

STARICA OD 152 GODINE
Bugarska seljanka Slavka Mitova iz Džaserli kod Varne

Ipak je mama oživjela.

Pošla je do peći i bacila dvije nove cjepanice u vatru. Plamen postade ljubičast i brzo se razgori zacvilivši jače. On je osvijetlio uru.

Osam sati. Mama se zamislila:

»Gdje je tako dugo? Uvijek je u to vrijeme već bio kod kuće. Da mu se nije što desilo? Da ga nije snijeg zasuo?«

U sobi je bilo toplo. Knjige su na ormaru požutjele. Slike po zidovima dobiše rumena lica. Mama je opet pošla do prozora i zagledala se u noć. Lampa na ćošku ulice imala je snježnu kapu, kroz koju joj je lice izgledalo zeleno. Tanak trak dima dovukao se iz peći, koja nije bila posve zatvorena, i mama je zakašljala. Ona je kašljala tri puta. Tada je i njeno lice pocrvenjelo kao lica svetica na zidu.

Nekad mami nije smetao svaki tračak dima, već je mogla dugo sjediti uz peć i duvati u vatru, koja se nije htjela razgoriti.

Ali to je bilo nekada. Tada mama nije čekala mene. Njene ruke nisu bile žute i mršave kao sada i lice joj nije imalo toliko bora. Ni kosa joj još nije bila sijeda.

Mama je razgovarala sama sa sobom:

»Sigurno su ga zadržali, dok snijeg malo ne popusti. Moguće se nije usudio sam u tu mećavu? Mrak je i ne vidi se put, pa se bojao, da ne zabludi.«

Opet je pas dugo lajao i uzbunio pse i po drugim dvorištima.

Mama se uplašila.

Isto su tako režali psi i one noći, kad je tatu čekala do zore. Ujutro su ga donijeli.

Strah se došuljao iz tamnih uglova u mamino srce i obuhvatio ga dugim, mršavim prstima, koji su stezali do krvi. Ispružila je ruku, da se obrani, a vjetar mekano udari u prozor. U sobi nasta mrtva tišina. Mama užasnuta potraži lampu. Ura udari posljednji put i stane. Bilo je točno četvrt deset. Isto je tako bilo i one noći, kad tatu nije dočekala.

Mama zakopa glavu u ruke.

*

Bilo je točno pred deset godina u zimu, koja je bila isto tako puna snijega kao i ova. Svu večer su oblaci plovili nad gradom, bijeli i teški, spuštajući se sve niže i niže. U prvi mrak je sve pobijelilo; i ulice i kuće i nebo nad njima.

Tata je radio na drugoj strani grada, i morao je svaki dan prevaliti dva sata hoda: ujutro sat tamo, a uveče sat natrag. Mama je prala rublje za gostionu, kuhala jelo i spremala brata i mene u školu. Uveče, dok bismo mi već davno spavali, krpala je uz lampu čarape i potičući vatru čekala tatu.

Tate nije često bilo do kasno u noć. On bi prozebao preko dana, kako je sam pripovijedao, pa se navraćao usput u vinotočje, da se ugrije. Nosio je uvijek šal oko vrata i plavo odijelo, pa je izgledao u noći velik i jak kao div.

Mami nije nikada bilo lijepo. Sav dan se mučila radeći za sve nas, a u noći je dolazio tata i prave bi muke tek tada počinjale.

— Gdje si tako dugo?

Tata je teturao preko basamaka i zaudarao na vino i zimu. Unosio je u sobu gomile snijega na cipelama i nogavicama, koji se u sobi topio i pravio velike, prljave mlake. Dok je izuvao cipele, tata je tiho kleo.

— Već si počela. Nisam se još ni ogrijao.

Mama je gledala mutnim očima bez sjaja i topline.

— Gdje si opet bio?

— U birtiji.

Tada bi mama bez riječi odlazila u drugu sobu, jer se tata porugljivo smijao puneći uzduh vinskim dahom. On je šutke večerao, sjedao pred peć i palio lulu. Kad bi je ispušio, ugasio bi lampu i otkoturao se u krevet. Još dugo iza toga čula bi mama, kako škripi zubima i prevrće teško tijelo iz jednog položaja u drugi.

Kad će to već jedamput prestati? Zar on ne osjeća sam koliko svi drugi pate radi njega, i da ono, što im on nedjeljom dade za izdržavanje, nije dovoljno ni za njega samoga? Valjda i ona, mama, ima toliko čovječanskih prava da se bar noću odmara, kad već mora cijeli dan ribati masne birtijske ubruse i pregače, kuhati vječno jedno te isto jelo i krpati čarape i odjeću, koja je već davno neuporabiva? Zar on ne vidi da bi s tim, što svake nedjelje zapije, mogli već toliko toga nabaviti, da sada ne bi morali po tuđim stanovima stanovati, već bi imali svoju kuću i u njoj sve, što im za prvu nuždu treba? Što će onda biti, kad jednoga dana više ne bude mogao raditi, ili mu se desi što na poslu, što će ga onesposobiti za rad? Hoće li onda ona, mama, morati da zaradi i njemu za vino, jer on ne će moći sam, i jer je to od njega u ovih dvadeset godina, otkako su zajedno, zaslužila?

No onda se jedne noći desilo, da tate nije bilo nesamo do ponoći, nego ni poslije ponoći. Mek i mokar pahuljao je vani snijeg, zeleno se blistale plinske lampe po ulicama i čuli se vozovi, što panično sopću u noći metalnim plućima. Dvaput se već vatra ugasila u peći i dvaput ju je mama opet naložila. Sva je kuća spavala, samo je pseto od časa do časa zatulilo u dvorištu ne mogavši zaspati od zime, a mama je čekala u sobi, zgurena u stolici uz lampu, koja je dogarala i zaudarala po krpi.

Gdje je tako dugo? Tko ga je to toliko zadržao u birtiji, da ni poslije ponoći ne će da dođe kući, a znade, da ga čekamo i da smo u brizi radi njega?

S vremenom se u mamino srce uvlačila sumnja. Teško da bi on tako dugo ostao u krčmi, kad to nije nikada dosada običavao. Tko zna, što se njemu desilo i gdje mu se to desilo? Moguće je još na poslu stradao, pa je i ostao tamo ili su ga prevezli u bolnicu, a oni ovdje nemaju o tome ni pojma.

Bacila je nekoliko novih cjepanica u vatru i zapiljila grozničave oči, oivičene crnim podočnjacima, u uru. Bila su dva sata.

Ogleda se po sobi.

Mrak ju je gledao iz svih uglova pružajući sablasne, velike ruke za njom. Negdje je u zidu samrtno zacvilio štakor grebući po nečemu metalnom.

Sigurno se tata napio i pao u snijeg ne videći puta, pa se sada smrzava. Možda je već pomodrio, a ona sjedi tu u sobi, mjesto da ode onamo i pogleda? Moguće ga još nađe?

Mama pođe po ogrtač, a zidovi se zanjišu za njom. Iz peći pruži vatra tanke, rumene prste i dosegne mamu.

Za čas je mama izjurila iz kuće, crna u dugom ogrtaču, i ubasala u duboki snijeg.

Kad sam ja sunuo za njom, probuđen njenim koracima i vjetrom, koji je ušao u sobu, bila je već pobijelila.

U zoru smo se oboje vratili, prvi ja, a za mnom ona.

Tata nije došao s nama. Njega su tek pred podne donijeli. On je imao veliku, duboku ranu preko lica, gdje ga je udarila šinja, i zdrobljen grudni koš, sav pun zgrušane, crne krvi i slomljenih rebara.

*

Tada je mama počela kašljati. Prevrtala je nasapunane ubruse nagnuta nad korito, i kašljala. Kuhala je kupus ili krpala čarape i kašljala. Glas joj se polako počeo mijenjati. Postao je tamniji, hrapaviji i u nj se sve više slijegala gorčina.

Kad je prvi put posjetila doktora, vratila se natrag zamišljena i tužna. Više nije imala kolobare pod očima, ali joj sada jagodice pocrvenješe i iskočiše u lice. Polako joj poče kosa sijedjeti. Korak joj postade starački.

Svake nedjelje odlazila je na tatin grob i vraćala se u prvi mrak, umotana u svoj crni šal i crni rubac, iz koga je virilo samo njeno mršavo, rumeno lice sa cinoberastim jagodicama.

U večeri, dok smo zajedno čekali brata, koji je radio u blizoj tvornici, njena se glava uvijek gubila u polutami i meni se činilo, da vidim kroz nju. Slušali smo vatru u peći i gledali plamenove po zidovima, dok mene ne bi svladao san i mama me tjerala u krevet. Tada je ostajala uz prozor sama, pogurena i tužna, kao veliki, mršavi upitnik.

Prolazile su godine, jedna za drugom i jedna kao druga. Već ih je pet prošlo.

Brata je sada trebalo dulje čekati. Odrastao je, pa je radio preko običnog rada još po nekoliko sati, da zaradi nešto i za se.

A mama je čekala.

Još je slabija bila. Ruke joj postadoše žute i tanke kao dvije voštanice, a kosa joj posve pobijeli.

A godine su prolazile. Već ih je šest prošlo. One su bježale nad našim gradom i milovale svojim mekim dlanovima mamu po uvelom licu i sijedim pramovima.

Prolazila su proljeća, ljeta, jeseni i zime.

Brata je trebalo sve dulje čekati. Svake je godine sve više radio. Nije bio sličan tati. Bio je manji od njega i mnogo širi. On nije ostajao u vinotočjima, niti se gdje drugdje grijao poslije rada, već je svu plaću davao mami. Ako je zaradio šta više, kupovao je sebi za to odjeću i obuću ili vodio mene u kino.

Ja sam već bio velik. Bio sam visok kao i mama, samo su mi ramena bila uska i ruke tanke. Mama je govorila, da sam sličan tati. Za brata je tvrdila da je sličan njoj.

Brat je bio bolji od mene. On nije nikada rekao mami ni jedne žalne riječi, premda je izdržavao i nju i mene i imao na to pravo, a ja sam se već sada znao s njom posvađati.

Mama se mene sve više bojala. Ne bi bilo dobro, da se bratu što desi, a ona da ostane sama sa mnom. Muku bi ona tada mučila.

Kad sam ja dugo u noć čitao, dolazila je ona i prigovarala.

Zašto ne spavam?

»Ne mogu.«

Zar ne vidim da trošim petrolej?

»Zar je petrolej tako skup?«

Kad bi ga ja kupovao, onda bih ga već znao čuvati. Ovako je lako iza tuđih leđa.

»Kako to iza tuđih leđa?«

Što se pravim glup?

»Ja se ne pravim glup.«

Osim toga i sebi škodim. Kvarim oči i postajem nervozan od tih glupih knjiga. Kad bi nešto valjale, onda bi ih sigurno bacio. Ovako kad mi samo štetu nanose, ne ću da ih ostavim.

Kako bi knjige mogle biti glupe? Ako ona ne zna njihovu vrijednost, ja joj nisam kriv. To je kriv njezin otac, koji je nije bolje odgojio.

Je li njen otac kriv i zato što sam ja takav?

»Kakav?«

Zar se tako sa svojom mamom govori? Ona me je odhranila, njeno sam mlijeko sisao i njenu sam mladost trošio, a sad joj ovako zahvaljujem.

Mama bi plakala.

S bratom se nije nikada svađala. Ni kad je brat zakasnio.

»Gdje si bio tako dugo?«

»Ostao sam dva sata dulje.«

»Da ti podgrijem večeru?«

»Dobro je i ovako.«

Brat se nije upuštao u prepirke. Nije se ni sa mnom htio objašnjavati. On je bio gladan, ozebao i umoran. Pojeo je večeru i odlazio spavati. Ugasio bi mi lampu, koliko god se ja bunio.

»Zašto gasiš?«

»Šteta petroleja.«

»Kad budem ja zarađivao, vratit ću ti.«

»Imat ćeš mi ionako dosta da vratiš.«

Tada je došao dan, kad je brat otišao u vojsku, da odsluži svoj rok. Pratili smo ga na kolodvor. Ja sam otišao, a mama je ostala uz njega do odlaska.

»Što ću ja sada bez tebe?« pitala je ona.

Brat je tupo gledao nekuda preko ljudskih glava i bio bljeđi nego obično.

»A šta ja znam, mama.«

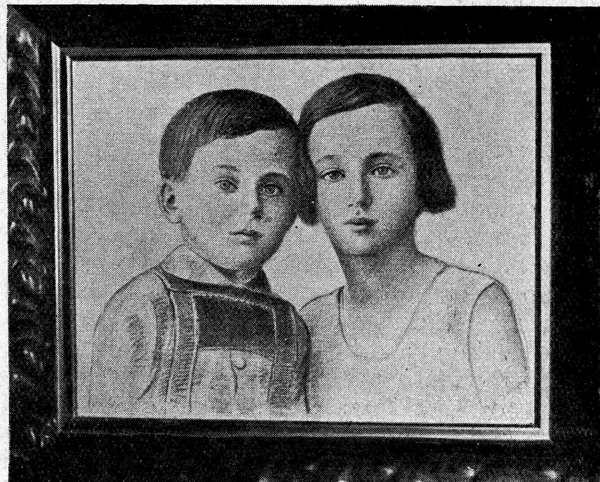
»Prati rublje više ne mogu.«

»Valjda će on nešto zaraditi.«

Mama se vraćala natrag i posrtala na skliskom putu. Potok je bio pun vode, koja je derala obale. Jablanovi su dobili meku, zelenu koru. Što će ona sada? Svi su je ostavili. Dolaze opet dani čekanja.

I čekala je.

Došlo je prvo pismo:

DRUGA NAGRADA IZ NATJEČAJA „BRATAC I SEKA“
Umjetnički portret djece Vjekoslava Grgića sa Sušaka
Ugljenom naslikao Anatol Sergejev

— Pozdravlja nas mnogo. Nije mu baš loše. Kako je kod nas?

Došlo je drugo pismo. Ono je bilo još kraće:

— Jesam li ja našao kakav posao? Kako se vladam prema mami?

Ali je zato treće bilo dugačko:

— Na vježbi se prehladio. Ima groznicu. Sad je u bolnici. Ne zna, što je to s njim. Izgleda, da je ozbiljno. Ali neka se mama ništa ne boji. Doktor veli, da je on izdržljiv i da je to malenkost za njega.

Mama je sačekala i četvrto pismo. Ono je bilo najkraće:

— Ako mama ikako može, neka dođe!

Mama nije nikako mogla da ode. Ali nije više čekala. Znala je. Peto je pismo napisala tuđa ruka.

*

Padale su pahuljice na prozor i sve ga više zasipale. Okviri su već posve pobijelili. Kroz njih je virila mama iz polutamne sobe u noć punu mraka i mećave, a vatra ju je milovala rumenim i mekim plamenovima. Stabla uz ulicu bili su golemi, bijeli džinovi s masivnim, crnim

(Nastavak na str. 58.)

U SLUŽBI MATERIJE

Napisala Tonka Narić

Čovjek je danas više nego ikad u službi materije. Dok je duh njegov u mogućnosti, da brodi nepreglednim visinama svemira, materija jadno plazi i puza poput kukavna, nemoćna crva po kalu, truleži i tminama. A njoj se čovjek danas više nego ikada prepušta na milost i nemilost. Njoj za volju dopustio je, da srce njegovo postane izvor mržnje, zavisti, zlobe i puste nepravde, te ležište najnižih nagona i strasti. To srce, koje je kadro da u sebi odnjeguje najplemenitije osjećaje, gnijezdi svih sedam smrtnih grijeha i svojom krvlju ih hrani i napaja.

Da čovjek nema svijesti i razumijevanja, da prozre sebe i shvati sve to — da je tup i zaostao — ni pola jada! Ali ovakav, kakav jest? Neoprostivo je i bez opravdanja.

Satrti siromaha, uništiti, pregaziti — ne dati mu da živi ni da slobodno diše, ni da se razvija, pa ni da se potuži — jer on nema prava na život i opstanak kao drugi! Prevarom prisvojiti, oteti tuđe — lukavstvom i prevejanošću smotati, izigrati slabijega i tad — oprati ruke! Bezobzirno u kraj odgurnuti one, koji slučajno i ne htijući smetaju egoističnom cilju i težnjama, pa bio to kolega drug ili brat! Iz zavisti i jala, klevetom ocrniti poštenu i dobru djevojku i uništiti joj sreću! Itd. itd. Sve su to primjeri i žalosne činjenice sa dnevnog reda. I to sve onako, kao od igre i šale, uništava se egzistencija bližnjega svoga, upropaštava mu se tijelo, a i duša jer je očajnik kadar na sve, i najgore.

Griješi se teško. No tješimo se da nije uvijek namjerno. Tek čovjek — bez razlike društvene klase i spola — kanda se sve više odvikava i zanemaruje, da od vremena do vremena oštrim okom kritičara zagleda u svoju nutrinu, u dubinu svoje duše i protrese sve u njoj, te izbaci, što se nevaljalog nakupilo, a što po savjesti shvaća, da nije dobro ni čovjeka dostojno. Da često širom rastvori prozore i vrata i tog svog unutarnjeg stana, nek nastane zdrava promaja, koja će istjerati kužan, nezdrav uzduh i pustiti da uđe blagotvorno svijetlo, koje ubija otrovne klice.

»Što sam ja kriv? Takav sam se rodio i ne mogu se, ni uz najbolju volju promijeniti ni popraviti,« loše se brani okoreli grešnik nalazeći u tome zgodnu ispriku za sebe, te se unaprijed, proračunano pomiruje sa svojom »sudbom« i grijesima, koje je počinio i — koje će još počiniti! No opravdanje, koje može da vrijedi za časne iznimke, ne važi za svakoga. Ne prelazi se tako lako i jeftino na područje nedozvoljenog. Ta legitimacija nije valjana, ni teorija dosta uvjerljiva, budući da hoće da pobije i zaniječe svaki napredak i boljitak, svaki popravak u pojedincu i narodima, a napretka je bilo i bit će — što potvrđuje povijest kulture čovječanstva. Svi smo slabi, svi možemo pogriješiti. No najtežu osudu zaslužuje lako popuštanje slabijim stranama svoje prirode, lošim naklonostima i porivima, svim hirovima i napastima te neprotivljenje zlu i poroku. To je ono, što dolazi iz službe materije, što nas baca iz goreg u gore, od čega stradamo mi i oni, koji za nama dolaze.

SVATOVI

Narodni običaj iz Tučepa — Zabilježio Danilo Čović

U oči vjenčanja nosi se roba iz kuće mlade nevjeste u kuću mladoženjinu. Pred robom ide svirač, dva ili četiri čovjeka, koji nose »komo«, za njima idu djevojke te nose na glavama košare okićene zastavicama. U košarama se nalazi roba, koja nije mogla da stane u »komo«.

Prije no što se povorka uputi kući mladoženje, mlada nevjesta dariva svirača i nosača sa bječvama. Kod domaćina svatovi sjednu za stolove te uz pjesme i nazdravice večeraju.

Sutradan ujutro sakupe se pozvani svatovi kod mladoženje, a odatle idu po djevojku. Od djevojke idu svatovi na vjenčanje i to ovim redom: buklijaš (dječak, koji nosi u posudi napravljenoj od mješine vina i daje onom, koga susretne), za njim ide barjaktar, stari svat i kumovi sa djevojkom; mladoženja ide najzadnji, a poslije vjenčanja sa mladom nevjestom. Kad se svatovi vraćaju s vjenčanja, svrate se kod mjesnoga župnika. Župnik ih obično ponudi prošekom i čestita zaručnicima, a onda kreću kući nevjeste. Tu se goste do četiri sata poslije podne pjevajući pjesme i nazdravice, na pr.

»Ova kuća ne ostala pusta,
Moja su se osušila usta.«

Prije nego se udalje od kuće, stave barjaktaru na koplje od zastave glavu pečena janjca, kolač i jabuku.

Zatim se djevojka oprosti od svojih te se svatovi upute kući mladoženje. Na putu ih mješćani dočekaju s »buklijama« (t. j. iznesu pred njih raznih pića).

Kad dođu pred kuću mladoženje, djevojka primi u naručaj jedno dijete te ga daruje. Zatim poljubi kućni prag i tek onda ulazi u kuću. Tada nastane kolo. Mladići i djevojke plešu, a sa prozora bacaju se smokve, bajami, orasi, bomboni i sl. Zatim se ide na večeru. Na koncu mlada nevjesta dariva svakomu svatu po par bječava i terluka. Svatovi se još okrijepe pićem i raziđu veseli svojim kućama.

(Za natječaj narodnih običaja br. 56.)

KOD ZAJUTARKA NASLIKAO A. H. KARLINSKY

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Svake besane, probdjevene noći mislit će: »Možda sutra... Sutra ću joj moći da kažem. Možda će se desiti nešto takvo, da ću joj moći sve reći. Ali se ništa ne će desiti. Ona će biti blaga i vesela, vedra kao ljetno jutro, dobra i prijazna kao sestra. Ona zna, da je ljubim; morao sam joj to reći... mnogo, mnogo puta. Ali kad ona ne zna, što znači ljubiti...«

On joj je rekao, da je ljubi. Ali kad ona nije razumjela, što to znači, njegova duboka stidljivost nije mu dopuštala, da joj razjasni. Nije mogao da joj razjasni svoju čežnju za njom, za njom, koja je bila onakva, kakav bi on morao biti i kakav nije nikada mogao da postane. Roza je uvijek, otkad je on pozna, imala sve ono, što je on sam tako žarko, tako beznadno za sebe tražio. I tako se ta čežnja konačno pretvorila u čežnju za njom. Onoga časa, kad bi je smio uzeti u svoj naručaj, činilo bi mu se, da je zagrlio sve ono, za čim je uporno i s očajanjem čeznuo za dugih godina svoje mladosti, svoje samotne, očajne i ponižene mladosti.

U prizemlju su na uri otkucala tri sata. Mogao je spavati još tri sata. On se podiže.

Pri jutarnjem svijetlu soba je bila odvratna — na zaprljanom stolu ležale su prazne boce whiskyja i nečiste čaše. Svuda po sobi, čak i po svjećnjacima na klaviru i po podu ležali su opušci cigareta i pepeo. Nije mu se dalo, da ovdje legne.

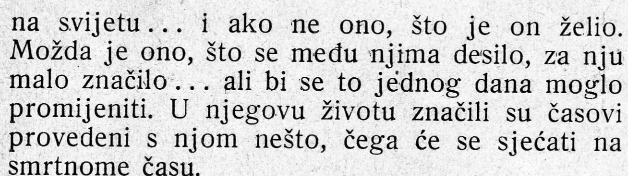
On dohvati kapu. Tősa, koja je spavala u ljuljašci, spusti se na zemlju i skoči na njega. Torkild umiri psa, odšulja se tiho niza stepenice i izađe iz kuće.

Po međama u polju ležali su strukovi zvončića i maslačaka, koje je pljusak oborio na zemlju. Prvi trak sunca zlatio je vrhunac gorskoga bila nad gradićem. Bilo je tiho i hladno. U šumi ga je susretao poluglasni cvrkut ptica. Po cesti je kiša bila sabrala iglice borova u hrpice, a mahovina i vrijesak prekrivali su tlo ljeskajući se i bujajući od vlage. Torkild nabere punu šaku trnina... prijale su mu nakon duhana i whiskyja. Tösa je skakala oko njega desno i lijevo i njuškala svuda naokolo. Kada je došao do starog ugljenokopa, sunce je odsijevalo na vršcima jela.

On je mislio na svoju staru radost, ponosnu i samoprijegornu radost, koju je godine i godine u sebi gojio.

Nije li ipak mogao da bude sretan i onim, što je doista postojalo: da je ona onakva, kakva jest, da ju on razumije i da je ljubi? Za nekoliko sati će je opet vidjeti, bit će uza nju, slušat će njen glas, doticati se njenih ruku. Vidjet će nju, koja je za njega bila najdivnije stvorenje na zemlji.

Ništa se ne će desiti. Ne... ipak će se nešto desiti. Desit će se ono, što je za njega najvažnije

na svijetu... i ako ne ono, što je on želio. Možda je ono, što se među njima desilo, za nju malo značilo... ali bi se to jednog dana moglo promijeniti. U njegovu životu značili su časovi provedeni s njom nešto, čega će se sjećati na smrtnome času.

Torkild zatvori časkom oči. U prkosnom zanosu opijao se slašću davnih uspomena. Iskrsnulo mu je u duši ono proljetno veče u sobici gospođe Wegner u Kamenitoj ulici. Zadnji zlatnožuti val sunčanoga svijetla padao je na krvavo crvene pelargonije na prozoru i malo bijelo empire-pokućtvo. Poderane izblijedjele zavjese bile su nekada zeleno isprugana svila. Cijela je soba oštro i svježe mirisala po proljetnom lišću i cvijeću u loncima i vazama. Velika prostrana vaza puna ljubica stajala je na šivaćem stolu pokraj prozora, a za stolom u majčinom fotelju sjedjela je Roza. O kako se on sjeća blagog zlatnog večernjeg sunca na njenoj svijetloj kosi i na laganom mašku oko djetinje oble linije lica. Njenih usana, koje je prosijevalo sunce kao čiste jagode, očiju, koje su upijale zrake svijetla kao tiha voda. U glatkom tamnom odijelu bilo je njezino tijelo neizrecivo djevičansko, mekano, nježno i malo djevojački koščato.

Šetali su toga poslijepodneva uz potok Gangstu i brali cvijeće. Bilo je oblačno i od časa do časa palo bi nekoliko kapi kiše. Među sivim johama cvale su anemone prostirući se uz potok poput blijedozelena saga pokrivena zvjezdicama i uspinjući se na blijedožute obronke brežuljaka.

Dok su hodali, ona je govorila — kao obično — samo njemu... on je znao, da njemu govori. Samo je on znao za onaj nemir, za onu nestrpljivost, koja se skrivala pod njenim tihim, blagim bićem. Bilo je proljeće... a to proljeće, kiša, tamnosivo nebo, blijedo proljetno granje prozeblo od pljuska, teško isparivanje šume, koja je rasla i cvjetala, budilo je u njoj toga dana žalost. Budila se u njoj ona vječna tuga za vremenom, koje je prolazilo, za mladom snagom, koju je u sebi osjećala i koju nije mogla da upotrijebi. Jednom riječju: njeno zdravo tijelo, bunilo se proti neradu... proti dugom radnom danu, kada su njeni prsti poskakivali po tipkama pisaćeg stroja i kada je njen mozak morao neumorno da radi, dok su mišići bilo osuđeni na mirovanje i dok je krv teško i sporo tekla kroz njeno nepokretno tijelo.

Tada je on osjetio, da je njezina tuga samo pobuna njena zdravlja, dok je njegova žalost bila beznadna zlovolja bolesnika. Išao je šutke uz nju i slušao je... umirući od želje, da čezne kao i ona. Dok su se vraćali kući, rasvijetlio se horizont, oblaci su se digli i pod njihovim sivim rubom sjalo je sunce na zapadu. Njemu se činilo, da kose zlatne zrake poplavljuju Rozu kao neko tajanstveno krštenje. Kad su ušli u sobu, bila je soba puna svijetla. Dok su sjedjeli — Roza na prozoru u sunčanom sjaju, a on na divanu u sjeni — ispričao joj je pod dojmom nekog nenadanog unutrašnjeg poriva ono, što je bio noćas i bratu ispričao.

Kad je prestao da govori, sjedjeli su neko vrijeme šutke. S proljetnim zrakom, koji je navirao kroz otvoren prozor, dopirao je s ulice u sobu miris mokre prašine i buka djece, koja su se igrala pred kućom. Ona pristupi k njemu, prihvati mu glavu objema rukama i poljubi ga najprije u čelo, a zatim — naglo — u usta.

Ona nije govorila, a i on je šutio. Spustio se s divana na pod, kleknuo preda nju i naslonio glavu na njena koljena.

Tada je čuo, kako je gospođa Wegner utakla ključ u kućna vrata, i naglo je ustao.

Rozina majka uniđe u sobu, reče: dobra večer i upita ga, hoće li da ostane na čaju. Torkild zahvali i reče, da mora kući na posao. Ali on ni sam nije znao, što su njegova usta govorila. Te dvije žene, koje su jedna do druge stajale u polumračnoj sobi, učine mu se kao neko priviđenje izvan prostora i vremena, kao neko znamenje za čitav njegov život... žena, koju je ljubio za svega svoga djetinjstva, i žena, za koju je znao, da će je kao čovjek ljubiti kroz čitav svoj život.

Činilo mu se, da se u toj večeri, u tome času sakupilo sve, što je on ikada doživio, i da će taj čas davati pravac od sada svemu njegovu životu. Svijestan je sebi bio toga i ponosio se time, kao što se ponosi rana mladost onim, što osjeća kao svoju sudbinu. Mislio je kao dijete na svoje drugove iz visoke trgovačke škole... Što li bi oni rekli, da znadu?... Njima bi se učinilo, da to nije ništa... nešto tako bezazleno, kao što je sestrinski poljubac prijateljice iz mladih dana, ne bi oni smatrali pustolovinom. Ali Torkild je sreo svoju sudbinu, upoznao je i prihvatio. Još i sada, kad je već bio odrasao, stajao je ovaj doživljaj u istom svijetlu pred njim kao njegova sudbina. Ako Roza ikada bude njegova — zapravo on nije nikada ni sumnjao, da će doći taj dan — tada će to biti samo ispunjenje onoga, što je počelo te večeri. Na koncu života činit će mu se, da dan, kada je on postao

njezin, znači više nego dan, kada je ona postala njegovom.

Glavni uzrok, da su se Torkildova osjetila tako rano — zapravo prerano — razvila, bilo je vjerojatno to, da je dječak bio neprestano prisiljavan da misli o odnosu između roditelja. On se sjećao svojih dječačkih dana i dječačkih grijeha kao neke more, u kojoj je bilo i naslade i kajanja i odluka i poraza i stida.

Već tada je on svoj osjećaj prema Rozi nazivao zaljubljenošću. Sanjao je o njoj, izmišljao razgovore i situacije, ali u njegovim fantazijama nije bilo ničega tjelesnoga. Ljubav je njemu bila nešto bestjelesno... on je ljubomorno čuvao svoj mračnoplavi, bolni svijet sanja, u kome je obožavao Rozu, od poriva, koji su donosili bijedu u svijet njegova djetinjstva i muke u njegovo tijelo. Dà, činilo mu se, da bi taj raj sanja, koji je obuhvatao sve, što je on znao o sreći i ljepoti, propao bez traga i okaljao se blatom, kad bi on nju u mislima ma i jednom dotakao... osim sa strahopočitanjem... vršcima prstiju ili bojažljivim poljupcem u ruku ili u lice.

Bio je obolio i mislio je, da je s njim sve svršeno. Bio je uvjeren, da će prije ili poslije sam dokončati svoje muke... kao majka. Čitav njegov život, otkad je došao do svijesti, bio jej niz gadnih i brutalnih nesreća. Ova zadnja nesreća značila mu je konac. Roza je živjela u nekom drugom svijetu, među njima je zijevala bezdana provalija i on je mogao samo sanjati o njoj.

Tada ga je ona poljubila. U onom kratkom trenu, kad je osjećao njene usne na svojim ustima, prožela ga je bila neka vatra. Nikakva ih provalija nije dijelila, ona je bila prihvatila svojim rukama njegovu glavu, a on je osjećao nju uza se. U času, kad je pred nju kleknuo, shvatio je, da oni živu u istom svijetu, da može nju, koja je njemu bila utjelovljena ljepota, čistoća, vedrina i mir, uzeti u svoj naručaj i za-
...ipko djevojačko tijelo bilo
...alnost i skrivalo je u sebi
...av život čeznuo.
...otišao kući. Lutao je još
...utem, kojim su toga dana
... bila vedra i studena; na
...valo zeleno zlatnom bojom
...rtavali su crno i oštro kri-
...kkog bila obrasli jelama...
...šila je po gdjekoja još gola
...a kao filigran. Torkild je ho-
...i je tekao među brežuljcima.
...put kroz grmlje, šibalo ga je
...okro granje, koje je oštro mi-
...sokovima — uz potok je bila
... Kroz vlažan i hladan zrak dopirao je vonj šumskog tla, humusa i mlade trave. Osjećao je kroz odijelo taj večernji zrak kao kupelj, koja mu opet obećaje čistoću i zdravlje. Gore na pristranku legao je na zemlju, ugurao lice u sag anemona i pritiskao usne na vlažnu zemlju. Činilo mu se, da nikada nije mislio na

ka, koja se ne
ćem redu je pri
stala naopaka,
se samo primi
naopaka očica
prava, te se ple
koja stoji prek
bod sastoji u to
pletu, a naopak
je postavljena
ba plesti 45 cm
sredini završi z
svaka prednja s

to, da zapravo tijelo i osjetila moraju da osvoje sve ljepote života. Duša ne može da sniva svoje rajske sne bez tijela, bez osjetila, koja joj sabiru građu... nebesko cvijeće mora da čovjek zamišlja po cvijeću, koje na zemlji cvate, anđeli moraju da čovjeku pjevaju one melodije, koje su ljudi na zemlji utvrdili; svu ljepotu objavljenja: zlatne ceste, biserna vrata, goleme ametiste, hrisopaze i ostale dragulje prenijeli su ljudi iz svoje ružne... divne zemlje u svoje nebo.

Dà, osjetilima je upijao neizrecivo bogatstvo i čistu ljepotu ove proljetne noći, mirise u zraku, slast cvijeća, vedrinu neba, cvrkut drozdova u Gandstadskoj šumi, žubor i romon potoka pod brežuljkom, na kome je ležao. A ona, koju je

JAPANSKA DJEVOJKA KOD ČITANJA

ljubio, njena ljepota, dobrota i vedrina bile su isto tako zemaljske i realne kao rugoba njegova života. Oni su hodali jedan do drugoga po istoj zemlji tako blizu, da su se njihove usne mogle stopiti u poljubac.

Kad je sišao na obalu, prostiralo se sunčano svijetlo široko i bijelo nad fjordom. Torkild se svuče, ispruži se časkom na suncu, a zatim otklizne u vodu — ležeći leđima na glatkoj stijeni. Val se motao šumeći oko njegovih nogu i on potonu u njega.

U moru pred rubom hridina prostirala se livada puna lijepog zlatnosmeđeg morskog bilja. On se ispruži u mekanu morsku travu, a zatim zapliva prema suncu.

(Nastavit će se.)

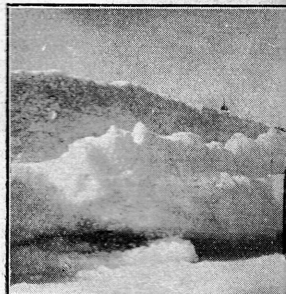
KINESKI LAMPION

JEDAN NEOBIČAN JUBILEJ

Svijet voli da slavi jubileje. A nije ni čudo, jer se njima, u jednom ili drugom smislu, okoristi doista velik dio čovječanstva: ponajprije odbori za proslavu, koji redovito najbolje prođu, onda novinari, kojima takve slave daju obilno materijala za njihove »senzacijonalne članke«, a konačno i »publika«, koja također voli da se svaki čas zanima i oduševljava za nešto novo. Tako se na primjer lanjske godine slavio jubilej šivaćeg stroja, čak mu je negdje u Engleskoj podignut i spomenik. Vrijedni šivaći stroj to je i zaslužio svojim silnim uslugama, što ih je iskazao miljunima žena, a i ljudi. Ove se godine netko sjetio, da je na redu sa svojom 200-godišnjicom — kišobran. Jer, vele ljudi, tada je osvanuo prvi kišobran u Evropi i to baš u Engleskoj. Doduše, pogledamo li malo u knjige (ima knjiga, koje i o tome pišu!) vidjet ćemo, da to nije baš tako sigurno utvrđeno niti je moguće utvrditi, ali to konačno nije važno. Glavno je, da se mi sjetimo, da je jednom doista bilo vrijeme, kad ljudi nijesu imali te praktične stvarčice, da se zaštite od kiše. Barem Evropejci ne, jer je na Istoku kišobran bio već davno poznat. Točnije rečeno, Istok je prvi »izumio« suncobran, koji je onda prenesen u Evropu i tu je dobio ime i službu kišobrana. Kod Kineza, Egipćana, Asiraca i ostalih starih naroda suncobran je naime odavna bio privilegij vladara i viših kastâ, koje su se njime zaklanjale od usijanih zraka tropskog sunca, kako se čini, već jedanaest stotina godina prije Krista. S Istoka se suncobran širio i u krajeve oko Sredozemnoga mora,

SKIJANJE S KRILIMA
U Beču — Krila omo

SMRZNUTI VALOVI U

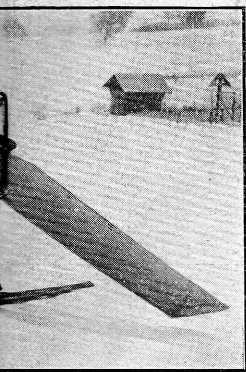
DIJELJENJE BESPLATNE
za zime

ek ljubiti kroz čitav

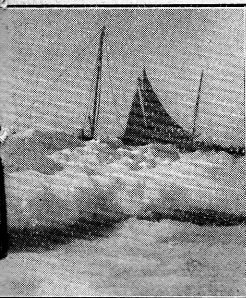
j večeri, u tome času
ada doživio, i da će
sada svemu njegovu
io toga i ponosio se
a mladost onim, što
Mislio je kao dijete
trgovačke škole . . .
u? . . . Njima bi se
što tako bezazleno,
ac prijateljice iz
ali pustolovinom.
nu, upoznao je i
eć bio odrasao,

Pacific &

ali su ga i tu samo r
rabiti. To shvaćanje su
da su ga počeli upotr
službu kao počast Boža
šoj crkvi do danas sač
nosi sv. Poputbinu. No
padalo na pamet da sun
proti kiši, tako da neki

ZUMIO ING. KRUPKA
ućuju veliku brzinu

SJEVERNOM MORU

RANE NEZAPOSLENIMA
u Parizu

ka, koja se ne
ćem redu je pri
stala naopaka,
se samo primi
naopaka očica
prava, te se ple
koja stoji prek
bod sastoji u to
pletu, a naopak
je postavljena
ba plesti 45 cm
sredini završi z
svaka prednja s

NA TERASI MODERNE DJEČJE BOLNICE U BERLINU

maju prave riječi za kišobran, već ga još uvijek zovu »sjenilo« (ombrello Talijanski). Konačno se pred 200 godina Englez James Herwey odvažio da izide na ulicu s — kišobranom! On je naime bio u Kini i kad se vratio, našao je u Londonu dosadnu i beskonačnu kišicu sjevernih krajeva. Vjerojatno mu je sad, nakon boravka u »zemlji sunca« ta engleska kišica bila još neugodnija no prije i on je odlučio da se obrani od nje nečim, što je upoznao u Kini — domovini suncobrana. Napravio je tako prvi kišobran, ali kad je prvi put s njime osvanuo na ulici, nastradao je nemilo: ljudi su mu se sa svih strana rugali, dječurlija ga je progonila u hrpama, a stražar ga je konačno, zajedno s jadnim kišobranom — uhapsio. Kukavni izumitelj nije ga smio više rabiti, i on je umro u najgoroj bijedi. No naskoro su se opet počeli javljati pojedinci, koji tu zgodnu ideju nisu zaboravili, dapače su se otvorile i prve tvornice kišobrana. Naravno, ti prvi kišobrani bili su nespretni i glomazni: veliki gotovo dva metra, a teški i po više kila te sa drvenim šipkama. Bio je to pravi komad pokućtva, koji se ostavljao u nasljeđe s koljena u koljeno. Istom kasnije uvedene su željezne šipke, uljepšalo se držalo i tkanina, počelo se, naročito kod ženskih kišobrana svakojako resiti rubove i držalo, mijenjajući veličinu i stil sve do oblika današnjih malih i nezgodnih ženskih kišobrana. Najčudnovatije je, što su se koncem XVIII. stoljeća bili sjetili, da na svaki kišobran postave — gromobran, koji je onda bio tek izumljen i vrlo u modi!!! Danas je kišobran svojina svih naroda i staleža. Mnoge se šale pričaju na račun golemih seljačkih kišobrana ili opet profesorâ, koji uvijek gube kišobrane. A tko ne pozna glasoviti kišobran Kecala iz »Prodane nevjeste« i dekoriranu »lumbrelu« šjor Bepa Pegule, što mu je na put u svijet pokloniše Bračani, ljudi nerazdruživi od našeg — jubilarca...

ŽENA U ULOZI MUŠKARCA

NAPISALA LIDIJA KRUŽIĆ

Današnja žena poprima svakim danom sve više osebine muškarca. Nesamo da ona reže kosu i športom jača mišiće, nego postaje i šofer i pilot i liječnik i sudac. Sve više silazi s prijestolja, na kojemu je sjedila jedino zato, da uljepša život muža i da živi za djecu svoju.

Po prirodi svojoj je žena stvorena za idealistkinju, a muškarac se brine za materijalne potrebe života. Pa ipak to nije uvijek bilo tako, a i danas kod primitivnih naroda još nije tako. Ondje žena radi čitav dan. Ona kopa, sije, žanje, kuha i odgaja djecu, a muž ide u lov, kocka se, karta, pije, puši, pravi se važan na skupštinama i naviješta ratove. Odisej skita se deset godina poslije rata, a Penelopa uzdržaje dvor. Don Quichote bori se proti vjetrenjačama, a Dulcinea hrani svinje i radi u vrtu. Trubaduri pjevaju pjesme, dok žene tkaju platno. Tako je eto uvijek žena bila ona, koja sve podnosi, koja radi i troši svoje snage. Muž se malo brinuo za materijalno stanje i opstanak braka; on je bio sanjar i idealista, koji se često bavio besposlicama. Pa ipak je on stvorio djela znanosti i umjetnosti. On je junak, pjesnik, istraživač. Iz njegovih »kula u zraku« postale su palače na zemlji.

Kapitalizam je sve to promijenio. Njegov je cilj stvarnost, u njemu sanjar nema mjesta, takav dolazi pod kotače stroja. Stroj čini individualizam suvišnim. Čovjek, koji živi u to doba, ne treba ni inicijative ni romantike ni idealizma, naprotiv to ga smeta, jer sve, što nema praktične svrhe, zlo je. Sad postoji samo interes.

To sve stvorilo je čovjeka opreznim, štedljivim. U takvim prilikama muškarac je sve više morao uzeti na sebe terete života, koje je prije vukla žena. No mora li zato, što muškarac preuzima poslove, kojima je nekad bila preopterećena žena, ona postati muškarac? Ako je muškarac postao nažalost puki materijalista, zar zato i žena mora poći u krajnost?

E. Runemann u svom djelu »Wege zum Matriarchat« dolazi do zanimljivih zaključaka: On kaže, da žena traži u muškarcu junaka, umjetnika, sanjara. No danas ga ne može naći. Muškarci danas rade ono, što može svaka žena! Zasluživati novac zna i ona. Sudac, inžinir, liječnik — ništa joj ne imponira: to može i ona. Možda i bolje. Poznato je, da se mlade akademičarke mnogo lakše snalaze u praksi nego njihovi kolege. A tek kada žene budu vladale politikom, ne će sigurno tako često dolaziti do ratova.

Kako da uzdržimo muškarca onakvim, kako bi ga željele? Tu je ženi pomogao instinkt. Ona ga je isključila iz života, učinila ga suvišnim sve dotle, dok opet ne postane muškarac. Jesu li materijalne prilike dovele ženu do toga, da se takmi s muškarcem? Razlozi su tome mnogo dublji. Neki pradavni nagon u njoj osudio je doba, koje pozna samo materijalne ciljeve. Ono doba, u koje je čovjek žrtvovao život i sreću višim idealima, bilo je uvijek doba zdravog i jakog života, dok je doba, u koje se čovjek bori za materijalni opstanak, uvijek doba propadanja. Posljedica je toga neplodnost. Žena će tek onda htjeti da daje život, kada čovječanstvo uvidi, da borba za opstanak može da bude samo temelj, a ne cilj života. Tek onda će ona prestati biti muškarac, tek onda će se vratiti domaćem ognjištu, da grije svijet.

MAMA ČEKA

(Svršetak sa str. 51.)

trupovima. Oni su vitlali bezbrojnim rukama zamišljeno u noć dozivajući nekoga čeznutljivo.

Mama je čekala. Ona je čekala mene.

Svi su je već ostavili. U toploj utrobi zemlje počivaju njeni mili i dragi. Mamine oči postaju sjetne i tuga joj se prosipa po čelu. Tamo će se i ona smiriti. Tamo će prestati kašalj i tamo ne će više nikoga morati da čeka. Ni doktoru ne će morati da ide svake srijede, da joj mrcvari pluća pneumom. Nikoga ne će više biti, tko će je mučiti.

Ali što će onda biti sa mnom?

Opet se mama boji i oblak joj se navlači na oči.

»On mi je još jedini ostao.« Kakav je takav je, ali je ipak moj. Jedino moje, što još imam na ovom svijetu. Što će biti od njega, kad ostane posve sam i ne bude ni mene, da ga vodim kroz život? Moguće će mu biti drago, da me više ne mora hraniti? Moguće će biti sretan, što je slobodan i što može raditi, štogod pože...

Vjetar udari rukom u prozor. Nag... tra u peći i sjeti mamu, da mene još ...

»Gdje je tako dugo?«

Zaprepasti se mama od slutnje, da ... nešto desilo. Da je i ja ostavim? D... ne preostane ništa drugo, no da p... preko ramena i pođe od kuće do k...

Mamina se glava spusti teška kao...

Netko je zalupio dvorišnom kapi... rio uz basamake.

Mama je čula, kako grozničavo ... tima.

»Tko je?«

Mamin je glas bio jeziv. Užasn... koja se u njoj rodila, pritisnula j... dena vrata.

»Otvorite!«

»Tko je?« ponovila je mama.

Glas je napolju govorio užurba...

»Otvorite brzo. Dovezli smo v... ga unesemo.«

... kroz čitav
... tome času
...io, i da će
...nu njegovu
... ponosio se
...t onim, što
... kao dijete
...ke škole...
Njima bi se
...o bezazleno,
...ijateljice iz
...ustolovinom.
upoznao je i
bio odrasao,

Pacific & ...

ali su ga i tu samo r... rabiti. To shvaćanje sun... da su ga počeli upotre... služju kao počast Božan... šoj crkvi do danas saču... nosi sv. Poputbinu. No ... padalo na pamet da sunc... proti kiši, tako da neki ...

RUČNI RAD

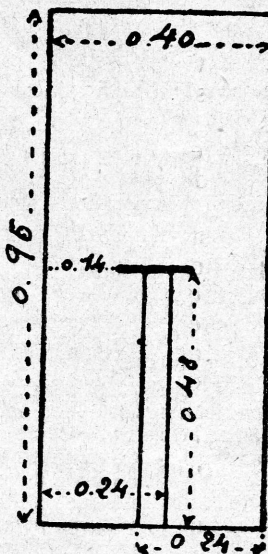
PLETENI PRSLUK.

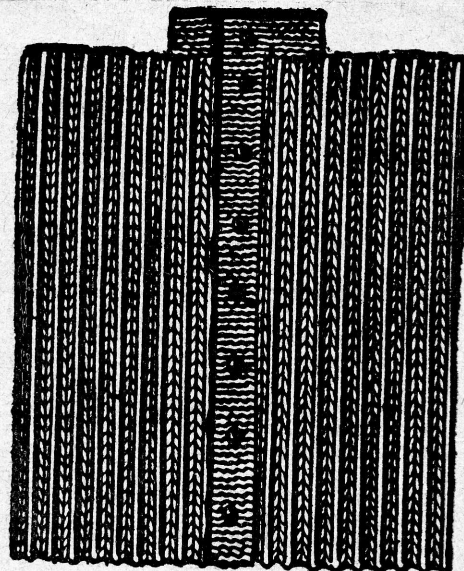
Ovaj je prsluk zgodan za starije osobe, koje su osjetljive na zimu. Mogu ga nositi i muškarci ispod kaputa.

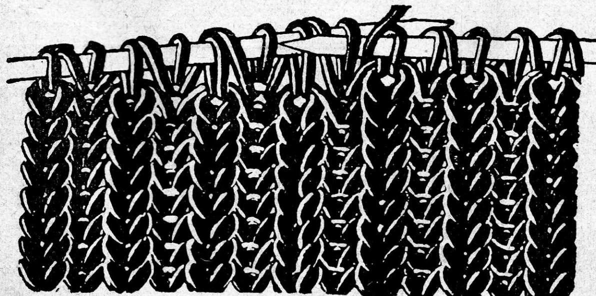
Počne se na leđima dolje sa 100 očica. Plete se engleskim bodom (vidi doljnju sliku nalijevo), koji se radi ovako: jedna se očica oplete pravo, a naopaka se očica ne oplete, nego se samo primi nit i očica na iglu, zatim opet prava očica, onda naopaka, koja se ne plete i t. d. U slijedećem redu je prijašnja prava očica postala naopaka, koja se ne plete, nego se samo primi preko igle, nepletena naopaka očica iz prvoga reda sada je prava, te se plete pravo skupa sa niti, koja stoji preko nje itd. Engleski se bod sastoji u tome, da se prave očice pletu, a naopake prime sa niti, koja je postavljena preko igle. Tako treba plesti 45 cm, onda se 28 očica na sredini završi za ovratnik i plete se svaka prednja strana posebno. Za svaku prednju stranu treba dodati 20 očica, od kojih se 10 prvih plete sve pravo (vidi desno na donjoj slici), a onda se nastavi engleskim bodom. Ako je prsluk za ženske, onda se na desnoj strani učine rupice za dugmeta, a ako je za muške na lijevoj. Rupice se rade tako, da se najprije opletu 3 očice, 4 se završe i slijedeće 3 prave očice pletu. U slijedećem redu treba dodati one 4 očice, koje smo završili. Prva se rupica učini odmah na početku, i to u 2. ili 4. redu prednje strane, a svakih 6 cm radi se druga rupica. Prednje strane su dugačke 50 cm. Završi se mekano. Sa strane se sašije 25 cm od dna. Oko vrata navode se očice i plete se ravni ovratnik sa pravim očicama 4 cm širok. I na ovratniku treba učiniti rupicu od 4 očice u sredini širine. Na odgovarajuća mjesta treba prišiti puceta.

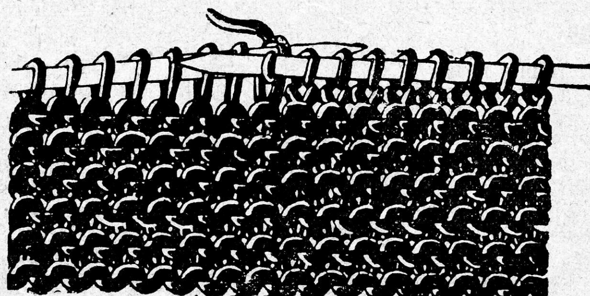
I. M.

DJEČJI TEČAJ U CRTANJU.

1. veljače počinje u Zagrebu tečaj u crtanju za djecu. Tečaj će trajati tri mjeseca, dva do tri puta na tjedan (prema dogovoru), a mogu ga polaziti djeca, koja idu u osnovnu školu ili u niže razrede srednje škole. Prvi dio tečaja (od 1. veljače do 15. ožujka) održaje se u atelieru, a u drugom dijelu tečaja (od 15. travnja do 31. svibnja) vodit će se djeca, koja polaze tečaj, po lijepom vremenu na šetnje, da se vježbaju u crtanju po prirodi. Za polazak tečaja plaća se 100 Din mjesečno. Tečaj vodi slikar Anatol Sergejev, pod čijim će vodstvom djeca steći osnovno znanje u crtanju i slikanju, koje će im biti od velike koristi u školi uopće, a za razvitak njihova estetskoga shvaćanja napose. Potanje informacije daje sam voda tečaja u svom atelieru Zrinjevac br. 1, IV. i uredništvo »Obitelji« (telefon 54—17).

K O Z M E T I K A

NJEGA RUKU

Neka stara poslovica kaže, da su ruke posjetnice čovjeka. Time se misli, da se iz ruku može pročitati zvanje čovjeka. Izbodeni kažiprst i srednji prst na lijevoj ruci, kazuju, da je to ruka švelje; po rukama se pozna onaj, koji mnogo udara u klavir, onaj, koji mnogo piše, postolar, pralja itd. Zato kažu hiromanti, da ima ruku duhovitih, glupih, zločinačkih, ženskih ruku kod muškaraca i grubih muškaračkih ruku kod žena, zatim da se iz ruku mogu pročitati razne strasti i bolesti. A što je najglavnije, po rukama možemo vidjeti, ima li čovjek smisao za urednost i čistoću. To osobito vrijedi za domaćice. Svaka domaćica mora bezuvjetno imati uvijek dobro njegovane ruke i nokte. To ne znači, da moraju nokti biti bojadisani i sjajni kao porculanske figure, kad na njih sije sunce.

Krivo imaju oni, koji misle, da lijepe i njegovane ruke mogu imati samo ljudi, koji ništa ne rade. Doduše razmaženim i bogatim ženama, koje ne moraju nikada raditi kakav grublji kuhinjski i kućni posao, lakše je uzdržati fine i nježne ruke, nego onim ženama, koje moraju raditi. Ali i njihove ruke mogu stradati, ako ne od rada, a to radi drugih uzroka. Tako ljudi, koji više sjede, a manje se kreću, dobiju često crvene ruke. Zato gibanje i umjereni rad koristi nesamo zdravlju i ljepoti čitavoga tijela, nego i ljepoti ruku.

Od tvrde vode iz vodovoda dobije se jako hrapava koža i na licu, a pogotovo na rukama, koje često na dan peremo. Od davnine su ljudi smatrali, da je kišnica najbolje sredstvo za poljepšavanje, zato tkogod može, neka se uvijek pere u kišnici. U gradovima nije lako doći do kišnice, a i ona, koja se sakupi, obično je zaprašena i začađena. Tvrda se voda može umekšati, ako joj dodamo nešto toaletnog boraksa ili ako ju zakuhamo, pa onda opet ohladimo. U Engleskoj se kao odlično sredstvo za postignuće mekane kože na rukama smatra bazgov cvijet, koji se posuši i u vrećici od muselina stavi u vodu. U ljetu se može upotrebljavati i svježi cvijet.

Zatim se preporuča često mazati ruke kakvom kremom, osobito u večer i poslije pranja. Sve kreme nisu za sve ruke jednako dobre, jer to zavisi od vrste kože, je li koža masna, suha ili srednja. Savjete o tome možemo dobiti od liječnika ili stručnjaka u raznim parfimerijama.

Nekoji ljudi misle, da će sačuvati finu kožu na rukama, ako idu spavati u rukavicama. To se može samo onda činiti, ako ruke uvečer namažemo kakvom mašću, pa se bojimo, da zaprljamo rublje, ali ni onda ne smiju biti rukavice kožnate ili vunene, nego samo mekane bijele pamučne ili končane rukavice, koje možemo lako čistiti.

Poznata je stvar, da u zimi najviše stradaju od studeni ruke onih ljudi, koji ih najbrižnije njeguju i čuvaju. To je posve naravno, jer razmažena i raznježena koža na ruci najlakše osjeti svaku promjenu u temperaturi. Zato treba ruke nakon pranja uvijek dobro osušiti, a osobito je to važno u zimi. U zimi ne smijemo nositi uske kožnate rukavice, pogotovu ako nam ruke lako ozebu i ako dobivamo ozebine. Tu ne smijemo gledati na ljepotu nego na praktičnost i higijenu. Najbolje su za zimu tople vunene rukavice ili dobro potstavljene kožnate rukavice. Vrlo dobro sredstvo, da koža na rukama bude meka i da dobije dosta masti, koja joj je osobito u zimi potrebna, jest toplo ulje. Za to nam ne treba ništa drugo nego 3 žlice dobroga maslinova ulja, čemu primiješamo sok od polovicu limune. To mora biti toliko ugrijano, koliko možemo podnositi, te time dobro namažemo ruke. Ako se ulje za vrijeme upotrebe ohladi, onda možemo dodati nešto toploga ulja.

To mazanje ruku uljem mora trajati najmanje desetak minuta, a treba i zglobove dobro namazati i dio podlaktice. Zatim ruke dobro obrišemo ručnikom ili navučemo mekane rukavice, koje upiju ostatak ulja. To možemo raditi barem jedamput u tjednu, a ako je potrebno svaki dan.

Vrlo je važno, da prije mazanja uljem ruke temeljito očistimo i dobro osušimo. Toplo ulje rastapa svaki ostatak nečistoće na koži, koja se onda s uljem pomiješa, pretvori u kašu i mazanjem i trljanjem još više i dublje upije u kožu. M. N.

K U H I N J A

Riblja juha sa grahom. Pirjani na malo masti ili maslaca narezanu mrkvu, peršin, celer, korabicu, malo kelja i luka i nekoliko glava od ribe, a možeš dodati i drugih dijelova ribe. Posebno kuhaj u litri i po vode četvrt litre graha. Kad je mekan, pasiraj ga zajedno sa vodom, prelij na ribu, osoli i kuhaj jedan sat. Sve zajedno ponovo pasiraj, dodaj kiselog vrhnja, po volji još zakiseli, te ponudi sa preprženim žemljama.

Kolač od jaja za juhu. Načini snijeg od 2 bjelanjca, umiješaj dva žumanjca i četiri žlice brašna, te peci u maloj tepsiji kao palac debelo. Pečeno razreži na kocke i metni u goveđu juhu.

Kukuruzni žganci. U jednu litru vrele slane vode uspi pol litre kukuruznog brašna. U sredini probuši kuhačom rupu i pusti da četvrt sata kuha. Zatim ih dobro razmiješaj, žlicom nareži u zdjelu, polij vrelom masti i pospi naribanim parmezanskim sirom. Jedu se i sa mlijekom, ili uz meso u soku.

Pogačice od čvaraka. Samelji na stroju ili sasvim sitno skoši pol litre čvaraka, pomiješaj sa pol litre brašna umijesi tijesto sa jednim jajetom, malo soli, kvascem od 2 dkg germe razmočene u mlakom mlijeku, dodaj žlicu kiselog vrhnja i malo bibera. Tijesto pusti četvrt sata pokriveno, zatim ga razvaljaj, izrezuj okrugle oblike, odozgo ih nareži nožem u obliku zvijezde ili prečkica, namaži jajem i peci. S. A.

KUĆANSTVO

KAKO ĆEMO POZNATI, KOJE SU ŽIVEŽNE NAMIRNICE DOBRE?

Dobar maslac mora biti gust, ne žilav, jednolične boje i mora imati ukus po vrhnju. Ako maslac nije naravan, poznat ćemo po ovom pokusu: Komadić maslaca talimo u žlici nad plamenom svijeće. Ako maslac iako pucketa i štrca, onda nije naravan; pravi maslac više se puši, ali manje cvrči. — Svježa jaja poznat ćemo po tome, ako ih stavimo u vodu u kojoj ima rastopljene soli (na ¼ l vode 3 pune žlice soli). Svježa jaja odmah potonu, a stara plivaju. — Dobar ocat ima prozirnu boju, ukus mora biti ugodno kiseo, ali ne smije ujedati. Ako i dulje stoji, ne smije se zamutiti i uhvatiti plijesan. — Sirova kava mora imati žutozelena obla zrnca bez mirisa. Pržena kava mora biti dosta svijetla, jer kad se previše sprži, onda izgubi svoje najbolje sastojine. — Kapari moraju imati gorak ukus, ali ugodno kiselast. Moraju biti potpuno zatvoreni, tamne maslinaste boje sa malim ružičastim pjegama prema dršku. Stari kapari su mekani, imaju slab i bljutav ukus, pocrnjele su boje. — Pravi kavijar ima krupna zrna svijetlo sive ili tamno zelene boje sa što manje bijele sluzave tvari. Pojedina se zrna moraju sjajiti kao staklo. Lošije vrsti kaviara priređene su iz pokvarene ikre i imaju ukus po ribljem ulju. — Brašno ne smije biti sivo nego žućkasto. Ako je posve bijelo, to znači, da ima primiješano gipsa ili krede, ako je sivo, onda je naprašeno i nečisto. To ćemo poznati na posve jednostavni način: U alkohol nasipamo malo brašna; ako je nepatvoreno, brašno će plivati, ako ima primjesa, one će pasti na dno kao bijeli talog. — Crni i bijeli papar potječu od jedne te iste biljke, samo što bijeli nije dosta sazreo. Dobar papar mora biti tako oštar, da na jeziku upravo gori.

I. M.

SLIKA S AKADEMIJE KATOLIČKIH ĐAKA U BEOGRADU 8. XII. 1931. *Foto Barta*

MAJKA I DIJETE

KAKO SE DOJENČETA POČINJU ODGAJATI

I kod dojenčeta treba već misliti na njegov odgoj. Taj odgoj ne znači ništa drugo nego navika. Već stara poslovica veli: »Kako dijete naviknemo, takvo će nam biti.« Što navika kod djeteta vrijedi, dokazuje milijun najraznolikijih primjera. Ima djece, koja svakog sata piju iz bočice, jer ih je mati na to naučila ni ne sluteći, koliko je to zlo; tu liječnik mora često okrutno da nastupa, dok djecu toga zla ne odvikne, te ih navikne, da piju mlijeko samo svaka tri sata. Neka djeca ne spavaju, ako noću ne dobiju dva i tri puta obrok mlijeka, a to je opet samo odatle, što ih je mati na to navikla. I opet mora u takvom slučaju obično liječnik posredovati te upravo prisiliti majku, da preko cijele noći djetetu ne da nijednog obroka.

Dijete treba od najranijih dana već navikavati na takav način života, koji mu može najviše prijati za tjelesni i duševni razvoj.

Najvažnije je kod tih navika dojenčeta to, da se navikne dobivati hranu samo svaka tri sata. Na taj razmak vremena od jednog do drugog obroka zdravo će se i normalno razvijeno dijete vrlo lako naučiti.

Drugo, na što ga odmah od prvoga dana moramo naviknuti, jest to, da cijele noći ne dobiva nikakve hrane. Kod dojenčeta je u prvo vrijeme ta noćna pauza u hranjenju kraća, a kod starijega dojenčeta duža, jer takvo duže spava od onoga. Ta navika, da noću dijete ne dobiva hrane, to je lakša, što prije s njome počnemo. Kad mati to hoće da provede tek u petom ili šestom mjesecu, treba dijete tek odviknuti od noćne hrane, na koju se naučilo, a to je svakako mnogo teže.

Vrlo velika pogreška, koja se obično čini kod djeteta i koja ne utječe dobro na odgoj djeteta, jest to, da se previše bavimo djetetom i previše vrtimo oko njega. Dijete treba što više puštati na miru, da se može nesmetano razvijati. No tko da to dokaže mladim roditeljima, osobito ako se radi o prvom djetetu. Kod drugoga djeteta već više nije tako kao kod prvoga, jer mati ima manje vremena, da se njime onoliko bavi kao s prvim.

Što se manje bavimo malim djetetom, to bolje po nj. I sama priroda nas upućuje na to. Pogledajte samo, kako zdravo dojenče, koje je sito i u suhom, mirno leži u svojim kolicima ili koljevci ne mareći ni za koga iz svoje okoline i igrajući se samo sa svojim ručicama. Ono plače samo onda, kad je gladno ili mokro. Kako je užasno, kad se takvo dijete (a to biva osobito kod djece, koja se hrane iz bočice) bez potrebe nosi, mazi ili drukčije zabavlja. Takvo se dijete odmah na to navikne, pa onda svaki čas plače tražeći, da ga opet uzmemo na ruke, nosimo i zabavljamo. Takva zla navika ne koristi djetetu, a nama nepotrebno oduzima vrijeme. Da ga ne moraju neprestano nositi, daju roditelji takvu dojenčetu svakakva sredstva za umirivanje, često takva, koja djeluju na organe vida i sluha. To opet nije dobro, jer djeluje na nježni dječji živčani sistem nepovoljno. Isto tako ni ljuljanje djeteta, da bi se dijete umirilo, nije za dijete dobro.

Obično se misli, da dojenče još ništa ne razumije, pa da se može počekati s odgojem, dok ne bude malo starije. No to ne valja. Dijete ima vrlo dobar instinkt, te dobro osjeti, kada će mu mati na njegov plač popustiti i dati, što ono hoće, ali isto tako će instinktivno brzo shvatiti, kad će ono morati popustiti. Na svaki se dječji plač ne valja odmah uplašiti te dijete odmah nositi ili mu drugo koješta činiti, ne bi li se umirilo. Djetetu je plač često ono isto, što je odraslijem šetnja, dakle prirodna potreba. Dakako da će mati brzo opaziti, ako plač djeteta nije običan plač, nego možda znak, da ga nešto boli, te će pitati liječnika za savjet.

ŽENSKI SVIJET

Moda godine 1950. Jeanne Lanvin, koja je stvorila već nebrojene duhovite modele, te prozvana lirikinjom mode, veli, da je moda poezija, pa kao što se u poeziji ne da poricati, što će biti za 20 godina, tako je to i za modu teško proreći. Mnoge su mode došle i prošle. Tako će to i dalje ići. Sigurno je samo to, da će se ono, što je doista lijepo, održati i dotjerati, a što je neukusno, da će proći. A Madelaine Vionnet, koja se također istakla kao prvakinja u stvaranju modnih modela, veli, da će se moda sve više i više demokratizirati. Za 20 godina ne će biti ženama samo moda, da goje svoju ljepotu i svježinu, nego će im to postati dužnost, koja se sama po sebi razumije.

Najbogatije dijete na svijetu jest petogodišnja mala Gloria Vanderbildt, koja ima imetak od više nego 4 miljarde dolara (preko 200 miljardi dinara). Dok ne odraste za udaju, to će joj se golemo bogatstvo još i podvostručiti.

Ljubav ili milijun dolara? Kad se govori o Americi, onda se ona zamišlja obično kao svijet bez osjećaja. Međutim Amerikanke to mišljenje nastoje oprovrgnuti. Na sveučilištu Long Island stavio je profesor psihologije Marston svojim učenicima i učenicama pitanje: da li bi im milija bila sretna ljubav ili milijun dolara? Sveučilištarci su u velikoj većini odgovorili, da bi im miliji bio milijun dolara, a za sretnu ljubav bi se onda kao bogataši lako već sami pobrinuli. Međutim 92 posto njihovih kolegica, sveučilišnih slušateljica, izjavilo se, da im je milija sretna ljubav. Tako eto je i u američkom ženskom pomlatku jači idealizam od materijalizma.

Automatski štednjak. Švedski izumitelj dr Gustav Dalen, koji je već nagrađen Nobelovom nagradom, izumio je sada novu vrst štednjaka, koji se svakih 24 sata samo jedamput napuni koksom ili antracitom, pa je dan i noć spreman za kuhanje i pečenje i uvijek u njem ima tople vode. Puna 24 sata ne treba se više brinuti za vatru, koja se pukim okretom jedne poluge može pomoću skale za grijanje kontrolirati i po volji udešavati. Troškovi su za gorivo maleni, pa ima nade, da će taj automatski štednjak ubrzo postati vrlo raširen, jer je praktičan, jeftin i prišteđuje domaćici mnogo na trudu i poslu.

Osmi put se oženio. U američkom gradiću Noblesville oženio se već osmi puta neki Rikard Denny, starac od 95 godina. Sedam puta je u životu ostao udovac, pa mu je sad osmom ženom postala udovica America Moody, koja je od njega deset godina mlađa.

Najveći smaragd na svijetu ima indijski princ Nizam od Haiderabada. Taj je smaragd toliki, da je iz njega načinjena papiga u naravnoj veličini.

Neustrašiva zaručnica. U Parizu se prije nekoga vremena dogodio ovaj nada sve neobični događaj: Zaručnica nekoga krotitelja lavova molila je svoga zaručnika, da je povede sa sobom jedamput i u lavlji kavez. On se dakako toj čudnoj želji svoje zaručnice odlučno opirao, ali napokon je ipak morao popustiti. Jednoga dana uveo ju je u kavez, u kojem je bio jedan stari lav. Ona samo što nije pala u prvi čas u nesvijest, ali se onda odvažno uhvatila za svoga zaručnika. Lav je čudnim pogledom pogledao odvažno žensko stvorenje, a onda se samo mumljajući okrenuo od nje. Svi oni, koji su taj prizor promatrali, nisu se mogli dosta nadiviti neustrašivosti te djevojke. Kad je izašla opet iz lavljega kaveza, saletiše je sa svih strana pitanjima, zašto je uopće išla u lavlji kavez. A ona odgovori: »Htjela sam svom zaručniku dokazati, da se ničega u našem zajedničkom životu ne ću bojati.«

FILMSKI SVIJET

PROLAZNOST FILMSKE SLAVE.

Prije dva mjeseca umrla je u Americi od otrovanja krvi filmska glumica Lya de Putti, koja je prije nekoliko godina bila jedna od najpopularnijih filmskih zvijezda. A nakon prerane njene smrti nije na sprovod te nekoć slavne filmske ljepotice i miljenice došlo više od 14 osoba.

FILMOVI ZA MALI KINO.

Kabinet doktora Caligari (Das Kabinet des Doktor Caligari), Ufa-film, dug 300 m, broj S. 736. — Ovo je film od najvećeg njemačkog filmskog poduzeća Ufa, dakako jedan od starijih filmova. U njem igra glavnu ulogu slavni filmski glumac Conradt Veidt kao Francis, koji je doživio tajanstvene zgode s abnormalnim doktorom Caligarijem. Taj je dr Caligari s nekim mjesečarom, kojega je čuvao zatvorena u svom kabinetu, izvodio razne zločine. Tako je i Jane (Lil Dagover), kći dra Olsona, pala u šake tog mjesečara, koji je nije umorio kao druge svoje žrtve, nego ju je odnio. Mjesečaru, koji je noseći je jurio po krovovima, otmu žrtvu, a on se bježeći sruši s krova. Jane je poludjela. Francis, njen zaručnik, otkrije napokon, da tajanstveni dr Caligari nije nitko drugi nego šef bolnice, kojega nato sputaju i bace u luđačku ćeliju. No situacija se mijenja te i Francis dospije u luđačku ćeliju. Film je vrlo napet, kako su bili predratni filmovi. Svršetak je nekako čudan. Inače je film zanimljiv po tom, što pokazuje Conradta Veidta i Lil Dagover u njihovim najstarijim ulogama. Može se prikazivati u društvenim kinima.

Fridolinove pustolovine na pošti, šaljivi film, dug 100 m, broj S. 716. — Fridolin piše na pošti kartu, ali nijedno mu pero ne valja, te za čas nabaca oko sebe mnoštvo pera. A kad je svršio i bacio kartu bez marke u poštu, sazna, da biva kažnjen, tko šalje nefrankirana pisma i karte. Zato se daje u potragu za svojom kartom te prolazi stotinu najsmješnijih prizora, jer je nadzornik pošte u potjeri za tatom mislio, da je Fridolin tat. Napokon upadne Fridolin zajedno s tatovima u stupicu. Film je zgodna lakrdija, koja može poslužiti za završetak programa u školskim, društvenim i župskim kinima.

Pretplatite svoju djecu na „Malu Mladost“!

ZA DOBRU DJECU

CUCA, MACA I ZMIJA

NARODNA PRIČA IZ ŠIBENIKA
ZABILJEŽIO D. KRSTO STOŠIĆ

Bio otac, mati i sin im Marko. Kad otac ode pod ledinu, navali sin na mater:

»Daj mi, majko, pedeset dukata.«

»Odakle ću ti jadna dati?« govori ona. »Šta će ti toliki novac? Prođi se ti mene.«

»Majko,« opet će on, »daj pedeset dukata ili ću te ubiti.«

Žalosna mati morala je od straha da mu dade. Sin uze torbu i pušku preko ramena i ode u lov. Kad nasred šume vidi, gdje pastiri biju kuju.

»Šta je bijete?« govori im on. »Pustite je!«

A oni će njemu:

»Što je bijemo, da bijemo, volja nas je. Ako ti je do nje stalo, a ti je kupi.«

Marko je kupi za pedeset dukata, stavi je u torbu, a kad dođe kući, reče materi:

»Evo, majko, kupio sam kuju za 50 dukata.«

Mati stane kleti i kukati:

»Kugo moja i umete moj! Ne bilo te, kad ti daješ za kuju 50 dukata! Što ćemo mi prosjačiti, kad tako ludo trošiš novac?«

Sin joj odgovori:

»Muči, majko, služit će cuca, čuvat će nam tor.«

Prođe neko vrijeme, a sin će opet majci:

»Vadi mi, majko pedeset dukata.«

»Bježi od mene!« viče ona na nj. »Griješe moj, nemam ti ja novaca.«

Ali on na nju:

»Daj pedeset dukata ili ću te ubiti.«

Nije htjela ona, ali ne smije da od straha ne dade. Sin ode s novcima u šumu i opet nađe pastire, gdje biju mačku, a ona jadna mijauče. Pita ih Marko:

»Zašto je tako bijete?«

»Volja nas je,« govore oni. »Ne ćeš nam ti zabraniti. Ako je hoćeš, ti je kupi!«

Marko im za nju dade pedeset dukata, stavi je u torbu i ponese kući. Kad je vidjela mačku mati, stane sina u sav glas kleti i proklinjati.

»Muči, majko,« govori Marko, »cica će nam čuvati kuću.«

Iza nekog vremena, tek što se mati bila primirila, opet će joj sin:

»Daj, majko, još 50 dukata, pa idem u lov!«

A mati mu odgovara:

»Umete moj i žalosti moja! Kruha ne jeo, od bolesti se ne mogao okrenuti. Ne bilo te!«

Sve ona tako, ne bi li ga odvratila. Ali joj Marko žestoko reče:

»Ili ćeš dati ili ću te ubiti.«

Morala mu dati. »Evo ti,« govori, »prokleto ti bilo! To su zadnji novci iz kuće, sve si umeo.«

Sin ode s torbom, puškom i novcem u lov. U šumi nađe pastire, gdje peku zmiju.

»Šta je jadnu mučite? Šta vam je učinila?« pita ih on.

»Nije ništa, a volja nas je peći,« odgovaraju oni. »Hoćemo, da joj vidimo noge. A ako je ti hoćeš kupiti, kupi je!«

Marko im dade za zmiju pedeset dukata i stavi je u torbu. Kad je malo bio od pastira odmakao, progovara mu zmija:

»Ja sam kralj zmijâ. Domala će se oko tebe sakupiti sva sila zmija, ali se ne boj, jer ti ne će ništa nauditi. Među njima je zmija kraljica, koja nosi na glavi krunu. Nju zapitaj, da ti dade dragi kamen ispod jezika.«

Bože moj, koliko se zmija sakupilo oko Marka! Ali se on ne prepadne, nego od kraljice zatraži dragi kamen. Ona mu ga dade. Sad izide kralj zmija iz torbe i ode među zmije. Marko pobrza kući i odmah će materi:

»Daj mi, majko, štogod jesti.«

»Šta ću ti dati?« odgovori ona. »Što sam mogla spremiti, kad u kući nema ni prebijene pare?«

Prošlo neko vrijeme, a Marko će materi:

»Hajde, majko, k caru i isprosi mi njegovu kćer za ženu.«

Čudi se mati, što mu je to palo na pamet, ali morade otići. Dođe ona caru i reče, po što je došla. A car joj odgovori:

»Kad tvoj sin načini dvore, kao što su moji, i sazida grad i vrata, pa kad baci zlatnu jabuku iznad vrata trideset lakata, pozlatit će se gradska vrata, a ja ću mu onda dati kćer za ženu.«

Mati se vrati kući i ispripovjedi sve Marku. Za malo vremena učini Marko sve, što je car tražio, jer je s onim dragim kamenom, što ga je dobio od zmijske kraljice, našao u polju veliko blago. Car je zaista nato ispunio svoju riječ i Marko se oženi kraljevom kćerkom. Još im car dade Arapa za čuvara. Ali domala Arapin omili carevoj kćeri. On ukrade po noći dragi kamen, koji je Marko držao ispod jastuka, i uteče s kraljevom kćerkom u sedmu kraljevinu. Kad se ujutro probudio Marko, ostavi ga svako veselje i sreća, jer je nestalo alem-kamena.

Uto je cuca govorila maci:

»Kako bi bilo, da mi odemo u sedmu kraljevinu i otmemo onaj dragi kamen?« »Pa hajdemo!« reče maca.

Kad oni tamo, maca se dolibi u kuću i vidi, da Arapin drži alem-kamen ispod jezika. Kad je Arapin zaspao, maca zamazala rep u nečistoći, došla kroz prozor u sobu i — pras! — repom njega po ustima. Arapin se probudi i stane pljuckati pa izbaci alem. Maca ga zgrabi brže bolje i bjež van. Dočeka je cuca i vrate se k Marku. Onaj Arapin izgubi bez alema svu sreću te je živio u velikom siromaštvu cijeli svoj život. A Marko napravi nove dvore, te mu car dade drugu bolju i ljepšu kćer za ženu, te je živio sretno i zadovoljno do kraja života.

Š A L E

Praktična vjerenica. Mladoženja u svom blaženom zanosu:

»Ja zaslužujem toliko, da bih mogao i dva bića uzdržavati, a nesamo tebe!«

»To je izvrsno!« klikne vjerenica. »Pa onda može i moja mama kod nas biti!«

Strah od mjenice. Direktor banke, od koje Marko Marinović traži zajam:

»Dakle vi tražite sto hiljada dinara zajma? Dobro, ali morate mi najprije mjenicu potpisati.«

»Šta, mjenicu?« odvrati Marko Marinović. »Ni čuti! Već sam jedamput u svom životu radi mjenice nagrajsao: potpisao sam je, pa sam je morao i isplatiti!«

Neopreznost. »Kako možete biti tako neoprezni?« vikne direktor na namještenika. »Zaključajte odmah blagajnu!«

»Ali gospodine direktore, u njoj nema ni pare!«

»Baš zato,« direktor će. »Pomislite samo, kad bi to netko vidio!«

Film, umjetnost i novac. Kako je filmskim proizvađačima u prvom redu do zarade, karakterizirao je Bernhard Shaw u razgovoru s jednim američkim filmskim magnatom, komu je rekao ove sarkastične riječi: »Nas se dvojica, gospodine Goldwyn, nikako ne razumijemo: vi govorite navijek o novcu!«

Posve savremeno. Trgovac Žukić izgubio je svoju novčarku, u kojoj je bilo 5000 dinara. Novčarku je našao Nikola Jurgović, koji je napisao Žukiću ovo pismo: »Našao sam vašu novčarku. Šaljem vam s ovim pismom 1000 dinara te vas ujedno molim, da mi dozvolite otplatu ostale svote u obrocima.«

Dječja sumnja. »Šta me, Zvonko, neprestano tako čudno gledaš?« upita teta Mara svog sedmogodišnjeg nećaka.

»Je li, teta, pripadaš li i ti lijepome spolu?«

Dopust. »Koliko dopusta dajete svojim namještenicima?«

»Četiri tjedna.«

»Toliko?«

»Da; 14 dana, kad imam dopust ja, i 14 dana, kad ga imaju oni.«

Kriza. »Čini mi se, da sam bolestan. Već tri dana nisam pio vina.«

»A što ti fali?«

»Novac.«

Sreća. Knjigovođa: »Moja žena želi, da tražim dopust, da bih pošao s njom kupovati...«

Šef: »Nemoguće!«

Knjigovođa: »Najljepša hvala!!«

Ivica i Marica. Ivice, reci mi, što je to udovac?«

»Zašto tako bedasto pitaš, Marice; to je muž udovice.«

Abeceda. Mamica uči sina abecedu: »Tonko, što dolazi iza slova A?«

Tonko: »Sva ostala slova.«

Ogorčenje. Kad je Miško došao prvi put iz škole, mama ga upita:

»No, Miško, što ste radili u školi?«

»Miško: »Alaj ste vi odrasli ljudi radoznali. U školi me učitelj pita, što radim kod kuće, a ti opet, što radim u školi.«

Radoznalost. »Kako ti je u novom stanu, jesi li zadovoljan s gazdaricom?«

»Jesam, samo je jako radoznala.«

»Kako to?«

»Neprestano me pita, kad ću joj platiti stan.«

Prijateljice. »Evo, ovu sam haljinu dobila za svoj dvadeseti rođendan!«

»Divna je, ali molim te, zar je tada već bila takva moda?«

Krajnje vrijeme. Liječnik: »No, bilo je krajnje vrijeme, što ste došli k meni!«

Pacijent: »Znam, gospodine doktore, u današnja vremena treba svako novaca.«

Kobac bi bio zadovoljan... »U koji rod životinja spada kobac?« upita učitelj đaka u trećem razredu osnovne škole.

»U kokoši!« odgovori brzo đak.

Dan i noć. »Perica, što je Bog najprije stvorio?«

»Svjetlost, da mu se vidi raditi.«

»Dobro, dakle je tako stvorio prvi dan, a što je onda stvorio?«

»Onda je ugasio svijetlo, pa je tako stvorio noć.«

U željeznici. Neki putnik ugleda u vlaku neku ženu, koja je pobožno molila krunicu.

— O, moja sestro, vraćaš li se iz Lurda?

— Da, gospodine.

— Vjerojatno, da si tamo vidjela čudnovate stvari, reče putnik rugajući joj se.

— Vrlo čudnovate.

— Možda kakvo veliko čudo?

— Ne jedno nego mnogo.

— Ko zna, možda si vidjela i samu Blaženu Mariju?

— Upravo Mariju — dragi gospodine — i ne samo Mariju, već i sv. Josipa i malog Isusa u špilji betlehemskoj. Nedostajao je samo magarac, a i njega sad vidim ovdje.

Svi prasnuše u smijeh.

Zarekao se.

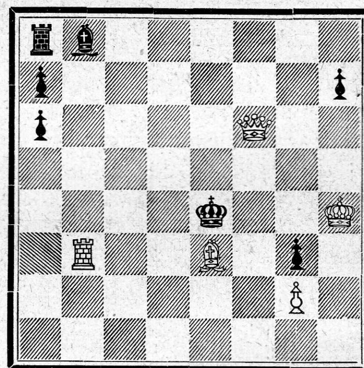
Čuven doktor sa katedre
po pandektu teše,
a kraj peći slušatelji
šaptati uzeše.

A on mudro: »Hej, gospodo,
to vam mogu reći,
vjerujte mi moje uši
dopiru do peći!«

Š A H

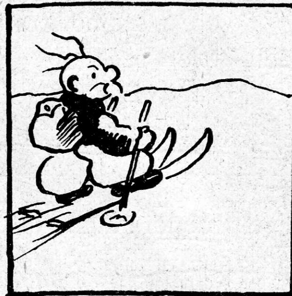
Problem broj 4.

Sastavio B. Štipa Zagreb

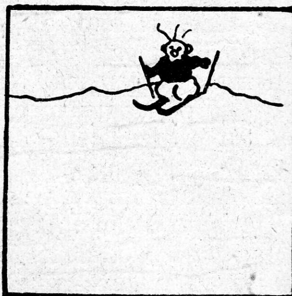

Bijeli matira u 4 poteza

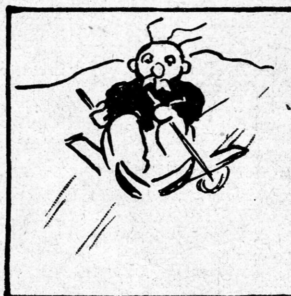
DOBRIJAN KAO SKIJAŠ

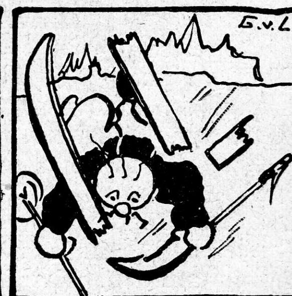
Opet nam je obilato
napadao bijeli snijeg,
pokrio je kuće, stabla,
svaki dol i svaki brijeg.

Radosni su svi športaši,
s njima i naš Dobrijan,
na skijama hitro plovi
eno čitav Božji dan.

Juri čika kao strijela
i osjeća pravu slast,
iznad snježnih brežuljaka
njegova se širi vlast.

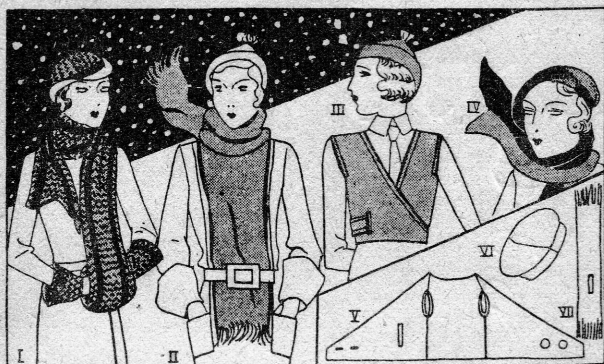
A na koncu divne trke
biti će mu svega dost,
polomit će skije svoje
i prebiti koju kost...

M O D A

NEKOLIKO ZIMSKIH NOVOSTI

Moda neprestano izmišlja nove oblike i nova iznenađenja. Ovdje donosimo nekoliko novih vrsti šalova.

I. Najprije imamo šal = muf, koji nam može nadomjestiti skupo krzno. Plete se iz zelene vune sa crnim prugama. Na jednom kraju je šal podstavljen s vatelinom i savinut u oblik mufa. Taj muf nam ništa ne smeta

i ne trebamo se bojati, da ćemo ga gdje zaboraviti. Na rukavice napletemo u istoj boji narukavce, koje nosimo preko rukava od kaputa, a na pusteni obod od šešira napletemo kuglu sa crnim rubom.

II. Šal pleten od plave vune, sa prorezom, kako je označeno na slici VII. kroz koji provučemo jedan kraj šala.

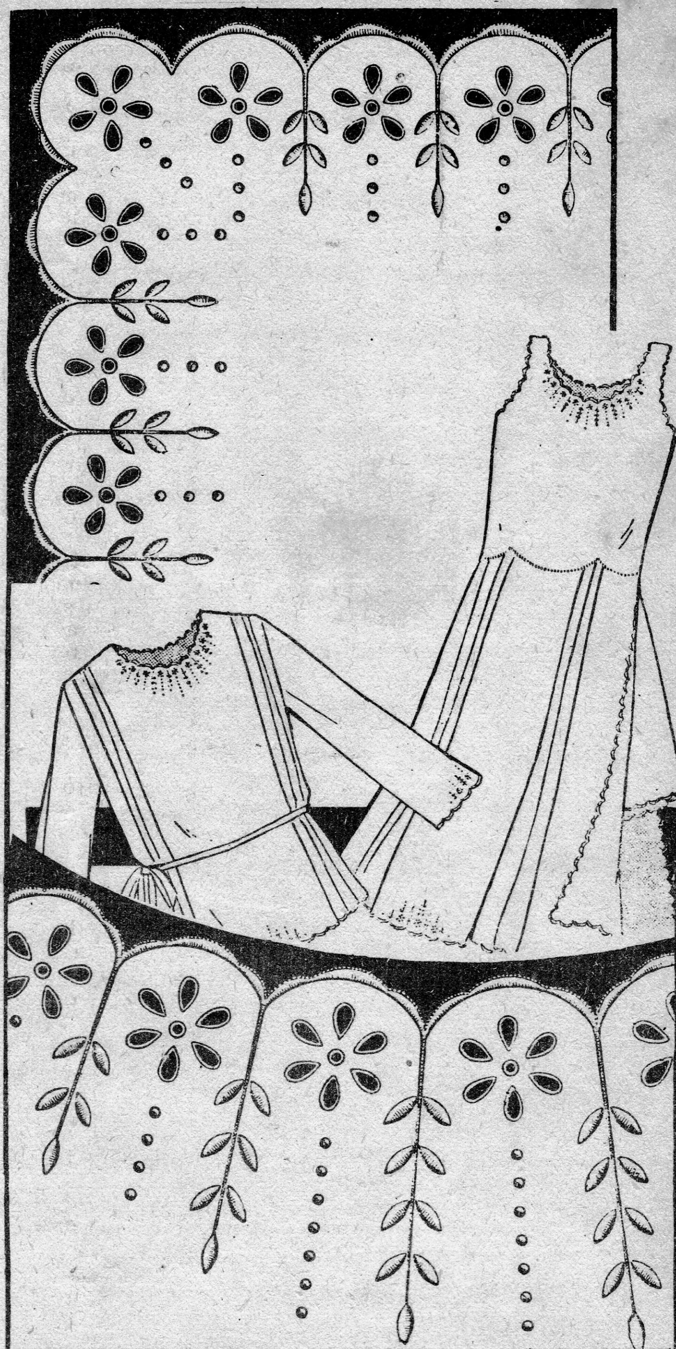
III. Prsluk može biti pleten ili kvačkan ili skrojen iz tople tkanine. Na slici V. vidimo kroj toga prsluka. Jedna se strana provuče kroz prorez i zakopči sa dva puceta na leđima za drugu stranu.

IV. Kapu možemo plesti iz dvije boje vune, koje harmoniziraju sa kaputom i krznom. (VI.) Iz istih je boja sastavljen i šal po duljini. I. M.

MODRA HALJINA S RUKAVIMA OD BIJELOG BARŠUNA IZVEZENIMA CRVENO I ZLATNO

VUNENA HALJINA IZREZANA OKO VRATA I S USKIM DONJIM DIJELOM RUKAVA

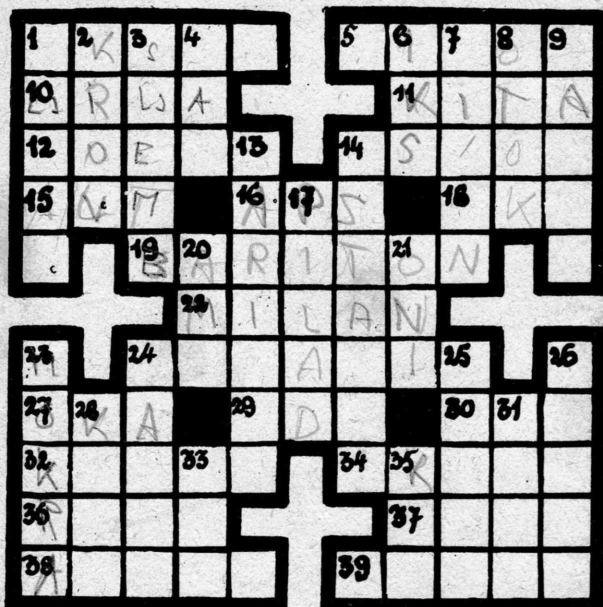

RUČNIM RADOM UKRAŠENO RUBLJE

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Veljko Novak*, Zagreb

Vodoravno: 1. Muško ime. 5. Hrid, pećina, stijena. 10. Mjesto u Dalmaciji. 11. Struk cvijeća. 12. Rijeka u Turkestanu. 14. Uvjet. 15. Žensko ime. 16. Zatvor. 18. Palestinski grad. 19. Vrst glasa. 22. Grad u Italiji. 24. Bekrija, propalica. 27. Stare mjere. 29. Mjesto u Vojvodini. 30. Grčko slovo. 32. Vrst lijeka. 34. Domaća životinja. 36. Španjolski novac. 37. Stih, srok. 38. Veliko visočje srednje Azije. 39. Jaz, provalija.

Okomito: 1. Talijanski grad. 2. Dio kuće. 3. Planina u Jugoslaviji. 4. Ime češke film. glumice (fon.) 6. Strano slovo. 7. Muško ime. 8. Zemljopisni pojam. 9. Ravnica. 13. Muško ime. 14. Buna, puč. 17. Živad. 20. Prijatelj (franc.). 21. Zamjenica. 23. Smočena. 24. Rimski kućni bog. 25. Stari novac. 26. Bolest. 28. Njemački grad. 31. Muško ime. 33. Veznik (obrnuto). 35. Ptica.

2. Dometaljka

Sastavio *Eduard Music*, Sušak

Pred slijedeće riječi metni jedno slovo, da dobiješ nove riječi, koje valja tako razmjestiti, da njihova početna slova dadu ediciju Knjiž. Društva sv. Jeronima: **Asta, efekat, evolucija, kupina, lan, lija, mat, racija, Vratnik.**

3. Slovčanica

Sastavio *Zlatko Modor*, Srij. Mitrovica

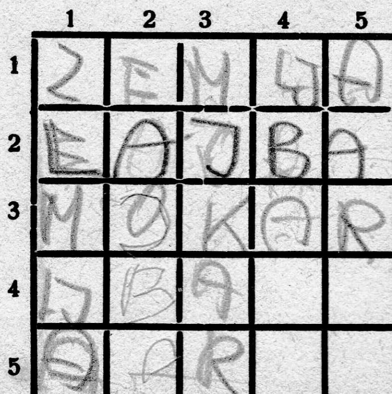
Od slova: 6 a, č, 3 d, 9 e, 3 f, 2 h, 8 i, 3 j, 4 k, 2 l, 2 m, 6 n, 5 o, 9 r, s, 2 t, u, v, 2 z — treba sastaviti riječi slijedećega značenja:

1. Odraz, odsjev. 2. Mjesto, gdje se čuvaju stare listine, knjige i t. d. 3. Govoriti kratko, ali duhovito. 4. Glazbena dvorana. 5. Životinjice prostom oku nevidljive (žive u stajaćim vodama). 6. Glasoviti glazbenik. 7. Drvo. 8. Lađa, koja prati velike bojne lađe. 9. Zemlja u Aziji. 10. Bugarski pisac. 11. Gorje u Evropi.

Početna i dočetna slova čitana odozgo prema dolje daju narodnu poslovicu.

4. Magična četvorina

Sastavio *Božidar Paja*, Zdenčina

5. Posjetnica

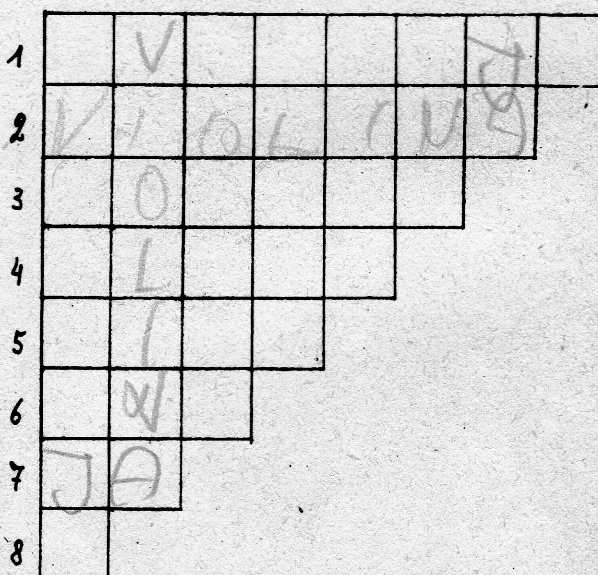
Sastavila *Zora Moderčin*, Kraljevica

Mita Marčeta

Što je ovaj gospodin?

6. Magični kut

Sastavio *Marko Krvavica*, Split

AAAAAAAAAAAACCIIIIIIJJJKMMNNNNOORRRR.

1. Planina Starine Novaka. 2. Muzički instrumenat. 3. Rijeka na Balkanu. 4. Pjesma. 5. Evropski grad. 6. Žensko ime. 7. Zamjenica. 8. Veznik.

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 3. veljače. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.